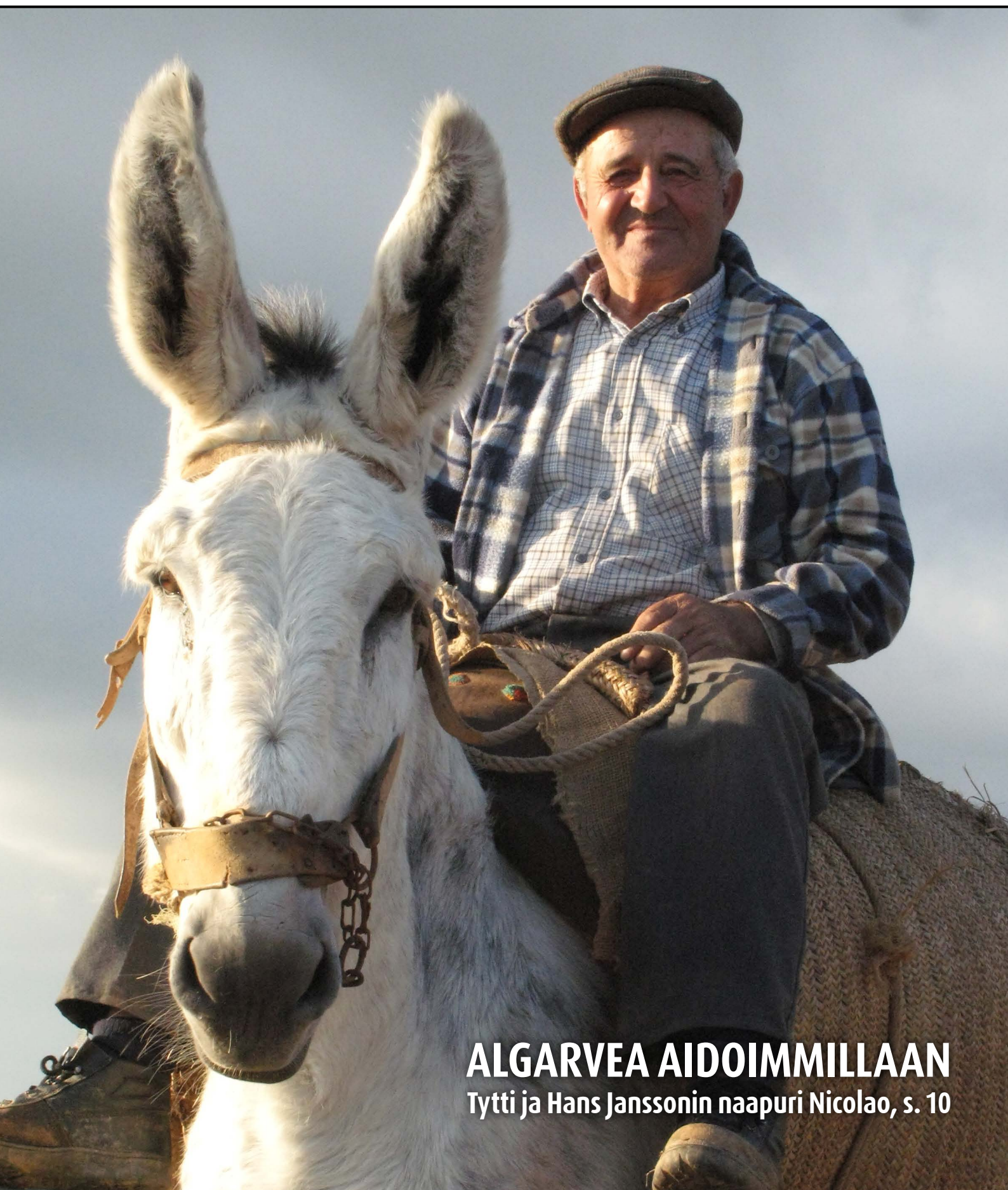

Algarven Aviisi

ASSOCIAÇÃO FINLANDESA NO ALGARVE - ALGARVEN SUOMI-SEURA

3 | 2021

ALGARVEA AIDOIMMILLAAN

Tytti ja Hans Janssonin naapuri Nicolao, s. 10

Sisälllys

Puheenjohtajan puheenvuoro.....	3	Seuran toimintaa	7	Pakina.....	21
Toimituskunnalta	4	Suurlähetystön tervehdys	12	Lukutoukille	22
Maijan palsta	5	Residenssin herkut	14	Terveystä	24
In memoriam	6	Tutustumme Portugaliin	15	Ilmoitustaulu.....	26

JULKAISIJA

Algarven Suomi-Seura

JAKELU

Osoitteellisenä postituksena
yhteistyökumppaneille

LEVIKKIALUE

e-lehtenä jäsenille

KOHDERYHMÄ

Algarven Suomi-Seura jäsenet,
yhteistyökumppanit ja sidosryhmät

TEKNISET TIEDOT

Koko: A4
Värit: 4/4

KANNEN KUVA

Jussi Rastas

AIKATAULU 2022

Materiaalipäivä	Ilmestymisaika
nro 1/22 vko 3	vko 5
nro 2/22 vko 13	vko 15
nro 3/22 vko 43	vko 45

ILMOITUSHINNAT

väri-ilmoitukset

Koko	
1/1 -sivu	(210 x 297 mm) 450 €
1/2 -sivu	(180 x 130 mm) 250 €
1/4 -sivu	(88 x 130 mm) 150 €
1/8 -sivu	(88 x 65 mm) 70 €
1/16 -sivu	(88 x 30 mm) 35 €

Hintoihin lisätään alv 23 %.

TOIMITUS/ILMOITUSVARAUKSET

Rua Quinta do Bispo, Edifício Crisfer, R/C, Loja 2, 8500-729 Portimão
puh./fax: 282 483 191, Sähköposti: algarve.suomi@sapo.pt

TOIMITUSKUNTA

Vastaava: Kalevi Kaukonen

Jäsenet: Tuija Kakko, Maija Katila, Marja Lehtiranta-Räty, Tero Liukas, Martti Lohi

AINEISTON TOIMITUS

Sähköisesti osoitteeseen jirka@offsetkolmio.fi

PAINOVALMIS AINEISTO

pdf-tiedosto, InDesign-, Illustrator- sekä FreeHand-tiedostot, 300 dpi, CMYK

TAITTO

Hämeenlinnan Offset-Kolmio, Paroistentie 2, 13600 Hämeenlinna, Finland
Yhteyshenkilö Jirka Messman p. 043 211 4003

Lehden vastuu virheellisistä ilmoituksista rajoittuu ilmoituksen hintaan. Lehdessä omalla nimellä julkaistut kirjoitukset eivät välttämättä vastaa Algarven SuomiSeuran tai eri viranomaisien kantaa. Jäsenmaksuun sisältyy e-lehtenä ilmestyyvä Algarven Aviisi: www.algarvensuomiseura.fi » Julkaisut.

Painettu lehti 7 €, tilaushinta Eurooppaan 10 €

Pidätämme oikeuden aikataulumuutoksiin.

TÄRKEITÄ TIETOJA

Algarven Suomi-Seura

Toimisto ja kirjasto

Posti- ja käyntiosoite: Rua Quinta do Bispo, Edifício Crisfer, R/C, Loja 2, 8500-729 Portimão
Lankapuh. +351 282 483 191 toimiston aukioloaikoina
Matkapuh. +351 967 520 976, arkisin klo 10-15
Sähköposti: algarve.suomi@sapo.pt, www.algarvensuomiseura.fi

Seuran pankkiyhteydet Portugalissa

Associação Finlandesa no Algarve
Millennium BCP
IBAN: PT50 0033 0000 000 7828 7828 05, BIC/SWIFT: BCPCOMPT

Suomen Suurlähetystö

Rua do Possolo 76-1, 1350-251 Lisboa, puh. 213 933 040
(ma-to 8.30-17.00, sekä pe 08.30-14.30)
e-mail: sanomat.lis@formin.fi, www.finlandia.org.pt
Asiakaspalvelu: ma-pe 09.00-12.00 ajanvarauksella
(muina aikoina sopimuksen mukaan)

Suomen Kunniakonsuli Algarvessa

Gisélia Farias. La Finca, Cascalheira, 8125-902 Quarteira
Postiosoite: Apartado 92, 8125-902 Quarteira
Puh. (+351) 289 399 873/4
Arkisin klo 09.00-13.00 ja 14.30-17.30
Suomenkielistä palvelua ke klo 14.30-17.30

Pankit

Auki ma-pe 08.30-15.00. Suljettu la ja su sekä juhlapäivinä

Postitoimistot

Auki 09.00-12.30 ja 14.00-18.00, eräät postit eivät sulje lounasajaksi

Hätänumeroita

Yleinen hätänumero 112
Numerotiedustelu 118
Poliisi Faro 289 899 899
Poliisi Lagos 282 762 930
Poliisi Portimão 282 412 503
Poliisi Tavira 281 322 022

Lentokenttä

Faro 289 800 800
Lentotiedustelut 289 800 801

TOIMIKAUSI 2021-2023

Johtokunta:

Horstia Heikki, jäsen
puh. +358 400 210 181
+351 969 416 929
Kärkkäinen Päivi,
varapuheenjohtaja
puh. +358 40 502 0634

Liukas Tero, jäsen
puh. +351 967 167 637
Saarni Ilkka, puheenjohtaja
puh. +358 400 722 086
+351 935 088 267
Uimonen Jyri, jäsen
puh. +358 50 468 9491

Tilintarkastajat:

Björkqvist Kimmo, jäsen
puh. +358 409 225 949
Hietala Airi, jäsen
puh. 358 400 435 303
Katko Ilkka, puheenjohtaja
puh. +358 40 554 4604

Toiminnanjohtaja:

Katila Maija
puh. +351 967 520 976

ALGARVEN SUOMI-SEURA 30 VUOTTA

Onnitelkaamme Algarven Suomi-Seuraa 30 vuoden iän saavuttamisesta. Ja kun onnittelemme seuraa onnittelemme samalla itseämme, seuran jäseniä, sillä seura olemme me.

30 vuotta sitten kun Algarven Suomi-Seura perustettiin, elettiin Suomessa pankkikriisin aikoja, talouden avaaminen ja siirtyminen lähemmäs Eurooppaa ei sujunut kivuttomasti. Paljon on tapahtunut sen jälkeen. Seuran jäsenmäärä oli aloitettaessa vajaat kaksisataa jäsentä ja nousi viisi vuotta sitten noin tuhanteen ja on siitä vähentynyt ollen tällä hetkellä noin 570 jäsentä. Viisi vuotta sitten seura oli ilman omaa ansiotaan median mielenkiinnon kohteena, hyvässä ja pahassa. Mielenkiinto on sittemmin hiipunut. Se ei kuitenkaan millään lailla heikennä seuran merkitystä jäsenilleen ja Algarvesta kiinnostuneille suomalaisille, asuivat he sitten Suomessa, Algarvessa tai vuorotellen kummassakin maassa. Taaksepäin katsoen näemme, kuinka maailma on muuttunut tänä 30 vuoden aikana. Tulevaisuutta voimme vain arvailla, mutta ehkä on syytä varautua muutosnopeuden vain kiihtyvän.

Vuonna 2019 Kiinasta alkanut maailmanlaajuinen pandemia iski myös Algarven Suomi-Seuran toimintaan. Seuran toimintaa jouduttiin ajamaan alas erilaisten rajoitusten vuoksi. Kiitos Portugalin määrätietoisesta toiminnasta, pandemia on Portugalissa hellittämään päin. Tänä syksynä seuran toimintaa on mahdollisuuksien mukaan pyritty aloittamaan uudelleen ja seuran jäsenet ovat alkaneet palailla

takaisin Algarveen. Uusia jäseniäkin on saatu. Tällä hetkellä seuran tilanne on vakaa ja talous kunnossa. Vielä emme tiedä, kuinka pandemia tulee vaikuttamaan seuran toimintaan ja jäsenmäärään jatkossa. Se jää nähtäväksi.

Kuten me kaikki tiedämme on Algarve varsin ihanteellinen asuinpaikka. Algarvessa eläminen on varsin turvallista, asumiskustannukset ovat edulliset ja ennen kaikkea ilmasto suosii ulkona liikkumista ympäri vuoden niin, että joskus toivoisi pientä sadetta. Liekö Portugalin sijainnilla Euroopan lounaisnurkassa merkitystä, sillä jotenkin tuntuu, kuin sen kansan luonteessa olisi yhtäläisyyksiä erään Euroopan koillisnurkassa asuvan kansan kanssa. Maiden välisellä etäisyydellä on myös varjopuolensa. On puhuttu siitä kuinka etätyöskentely tulee jatkumaan yleisesti myös pandemian jälkeen. Toivottavasti saamme suoria lentoja Suomen ja Faron välillä sillä ne voisivat houkutella suomalaisia etätyöläisiä Algarveen ja saisimme uusia nuoria jäseniä seuran harmaantuviin riveihin.

Algarven Suomi-Seura luo puitteita kaikkinaiseen aktiivisuuteen Algarvessa asuvien suomalaisten keskuudessa. Haluankin kiittää kaikkia, jotka ovat antaneet panoksensa suomalaisten viihtymiseen täällä Algarvessa. Erityisesti haluaisin huomioda ne, jotka omaehtoisesti lisäävät viihtyvyyttämme tiedottamalla ja järjestämällä erilaisia tilaisuuksia.

Ilkka Saarni

Kuva: Tero Liukas

OMAKOHTAISTA HISTORIAA

Me kaikki sotien aikaisten vanhempiemme lapset olemme kuulleet perhepiirissä kovien aikojen omakohtaisesti koettua historiaa. Lisäksi monissa harrastuspiireissä on ollut hieno mahdollisuus kuunnella sotiamme ja niiden taisteluita tutkineiden ja niissä itse mukana olleiden kertomuksia ja esitelmiä. Monet niistä ovat olleet kyyneliin saakka liikuttavia. Omakohtaisuus suuressa draamassa sävyttää. Viime sotien osalta viimeisetkin kertojat alkavat vaipua manalle. Kovin pitkään emme enää sotiemme omakohtaisesta historiasta saa nauttia.

Kirjailijat jatkavat kertomusta

Kaikkea ei kuitenkaan lopullisesti menetetä. Kirjailijat jatkavat kertomusten perinteitä. Tänä syksynä Rosa Liksom julkaisi romaanin Väylä. Se kertoo Lapin sodan aikaisesta pohjoissuomalaisten evakko- retkestä Ruotsiin. Tornionjoen yli menivät ihmiset ja heidän lehmänsä ja hevosensa. Kun aikuiset olivat sotapuuhissa, eläinten johdattelihoiksi joutuivat lapset. Rosa Liksom (s.1958) on kuunnellut tarkasti perheensä, sukunsa ja naapureidensa historiaker- tomuksia. Kirjassa ne säilyttävät liikuttavuutensa. Rosa Liksom on lahjakas kirjailija. Kotinsa jättämään joutuneiden kertomuksesta hän löytää myös huumoria. Ja voi vain ihmetellä, kuinka taitavasti hän kirjoittaa jokilaakson murretta.

Elämä jatkuu kertomuksissa

Uutta historiaa syntyy koko ajan – onneksi ei aina kovin dramaattista. Aviiissa olemme viime aikoi- na ottaneet tehtäväksemme esitellä Algarven alu- een suomalaisia. Osa on elänyt täällä jo vuosikym- meniä. Siinä ajassa kerkeää jo juurtua alueelle. Ja siinä ajassa paikallisten elämäntapa on muuttunut hämmästyttävän paljon. Kiehtovaa on ollut seura- ta muutosta ja olla siinä mukana. Hieman sivullise- na saatamme nähdä muutoksen selvemmin kuin paikalliset.

Kannustamme ja innostamme toisiamme sopeu- tumaan maan kulttuuriin ja ihmisiin, omaksumaan uutta ja vierasta. Se on inhimillistä ja välttämätön- tä. Mutta selvästi on nähtävissä, että juutuessam- me Algarven multaan, olemme myös tuoneet tän- ne jotain suomalaisuudesta. Sen jälki näkyy joskus hyvin konkreettisesti. Ja kertomuksissa historia jää elämään. Se on komeaa, siitä voi olla ylpeä, mutta ylpistyä ei tietenkään pidä.

Kalevi Kaukonen

KOLMOSET KOLKUTTA

Kolmekymmentäkolme vuotta Portugaliin muutosta. Kolmekymmentä vuotta Algarven Suomi-Seuran perustamisesta. Kolmetoista vuotta seuran palveluksessa.

Vuosi 1988

Kuuma ja pölyinen, köyhä ja takapajuinen, oli Suomesta Algarveen töihin tulleen sinisilmäisen nuoren naisen ensivaikutelma Portugalista. Ero Suomeen oli valtava. Siniset silmät tutkivat uteliaasti ympäristöä ja totesivat paljon hyvää kaiken köyhyyden keskellä: vilpitön ystävällisyys ja auttavaisuus, vieraanvaraisuus. Pohjoisesta tullut otettiin avosylin vastaan, neuvoen, opastaen, auttaen. Algarvessa oli muitakin kotimaasta tulleita. Suomalaisella kiinteistönvälittäjällä oli kulta-ajat, kun valuuttalainoilla asuntoa auringosta eläkepäiviksi hankkivia riitti.

Vuosi 1991

Tuli aika yhdistyä, syntyi Algarven Suomi-Seura. Mukana oli innokkaita eläkeläisiä ja yrittäjiä aloittamassa uutta elämänjaksoa auringon alla. Mutta suuri lama iski Suomeen. Harvalla riitti rahaa ulkomaan asuntoon. Muutama ennenaikaiselle eläkkeelle pantu uskaltautui Portugaliin halpojen elinkustannusten ja edullisen verotuksen houkuttelemana. Silloin Portugalissa tuli hyvin toimeen pienelläkin eläkkeellä. Talouden kohennettua suomalaiset suuntasivat taas kohti Portugalin valoa ja yhdistyksen lähti uuteen kasvuun.

Vuosi 2008

Sinisilmäinen nainen oli keski-ikäinen. Maa, sen kieli ja tavat tuntuiksi tulleet. Tulivat pyytämään töihin Algarven Suomi-Seuraan. Eihän siihen voinut kuin suostua, tulla mukaan hyvään seuraan.

Vaan kansainvälinen talouskriisi vaani ovella ja iski voimalla Portugaliin. Modernisoitunut maa meni jättiharppauksin taaksepäin: firmat kaatuivat toinen toisensa jälkeen, asunnot menivät pankin haltuun, työttömät seisoivat soppajonoissa. Kriisi koetteli myös seuran taloutta, mutta puhaltamalla yhteiseen hiileen jatkettiin sinnikkäästi eteenpäin. Portugalin tarjoama veroetu sai aikaan hetkellisen muuttobuumin maahan, kunnes Suomi heitti sopimukset roskeen, ja sai taas kaikki veroeurot kotiin. Osa suomalaisista päätti palata tai joutui lähtemään takaisin kotimaahan.

Vuosi 2020

Pandemiakriisi, joka sai koko maailman pysähtymään. Hurja hullunmylly maaliskuussa, kun Suomi kutsui ulkomailla olevat kansalaiset palaamaan kotimaahan. Moni Algarven suomalainen ei ole vieläkaan palannut. Talouskriisit näkyvät heti seurassamme. Taas joudutaan pinnistelemaan vaikeuksien keskellä. Eletään toivossa paremmista päivistä. Kaikkien tehdessä yhdessä töitä seuramme hyväksi taakamme, ettei seuramme kaadu kolmanteen maailmanlaajuiseen kriisiin yhdistyksen 30-vuotisella taipaleella.

Vuosi 2021

Sinisilmäinen nainen on eläkeiässä. Ehkä edelleen yhtä sinisilmäinen kuin tullessaan, yhä uskoo ihmisiin. Ja on vielä muiden mukana juhlimassa seuran synttäreitä.

Onnea 3-kymppiselle!

Maija Katila

toiminnanjohtaja

VELI PEKKA JOKINEN ON POISSA

Algarven Suomi-Seuran kunniajäsen Veli Pekka Jokinen kuoli vaikean sairauden murtamana 25. päivänä elokuuta 2021.

Veli Pekka syntyi Jyväskylässä 5. päivänä maaliskuuta 1941. Perhe muutti Helsinkiin 1945. Kansakoulun jälkeen Veli Pekka jatkoi Helsingin kauppakoulussa. Kauppiasuralla Veli Pekalle myönnettiin diplomi-kauppiaan arvonimi.

Urheilu ja liikunta oli lähellä Veli Pekan sydäntä. Myös koirien kasvatus ja näyttelyjen tuomarointi mahtuivat hänen elämänsä.

Oman yrityksen Veli Pekka perusti Lahteen 1987. Se erikoistui mattojen maahantuontiin ja tukkumyyntiin. Yritys oli myös Suomen ensimmäinen yksityinen tullivarasto. Veli Pekka oli tuttu näky Kairon itämaisten mattojen markkinoilla ja Pohjois-Portugalin mattokutomoiissa.

Eräällä Portugalin matkalla 1989 Veli Pekka poikkesi Farrowssa ja Vilamourassa. Tämän matkan seurauksena hänestä ja hänen vaimostaan Seijasta tuli onnellisia lomakodin asukkaita Vilamourassa.

Läheiset ja ystävät tunsivat Veli Pekan myönteisenä, aina valmiina auttamaan apua tarvitsevia. Hän toimi lahtelaisen lionsklubin jäsenenä. Vuonna 1992 hänet kutsuttiin Konstantinus Suuren Ritarikuntaan, kun Lahteen perustettiin Päijät-Hämeen komturia. Hän oli sen jäsen kuolemaansa saakka.

Kun Veli Pekka malttoi vuonna 2005 jättää eläkkeelle, tuli muutto Vilamouran lomakotiin ajankohtaiseksi. Golfkenttien kiertäjä hän oli ollut jo Lahdessa, mutta lähes päivittäiset golfkierrokset Algarvessa olivat hänelle ja Seujalle rakas harrastus.

nelle ja Seujalle rakas harrastus.

Kun Algarven Suomi-seuran hallintoon 2007 tarvittiin uusia jäseniä, oli Veli Pekka valmiina palvelukseen. Ensin kaksi vuotta johtokunnan varajäsenenä ja vuodet 2009 – 2015 johtokunnan jäsenenä ja sen varapuheenjohtajana. Seuran kunniajäseneksi hänet nimitettiin 2015.

Me läheiset ja ystävät jäämme kaipaamaan Veli Pekan aina positiivista olemusta, aktiivista ja lojaalia ystävää.

Raimo Luokomaa
läheinen ystävä

TIMO FLEMING

10.12.1946 - 2.9.2021

Entinen puheenjohtajamme (2017 – 2019) menehtyi pitkän sairauden murtamana 2.9.2021.

Timo oli erittäin aktiivinen ja määrätietoinen henkilö. Hän toimi pitkään liikkeenjohtajan konsulttina Suomessa ja ulkomailla. Vielä aktiiviuran jälkeenkin hän auttoi yrityksiä liiketoimiensa kehittämisessä täältä Algarvesta.

Timo muistetaan myös aktiivisena purjehtijana. Meri, veneet ja purjehdus olivat merkittävä ja tärkeä osa hänen elämäänsä. Hän oli myös kansainvälinen olympiatason purjehduskilpailujen tuomari.

Timo toimi Algarven Suomi-Seuran johtokunnan puheenjohtajana vuosina 2017-2019. Timon johtajuuskausi oli haastava seuran kasvettua lähes 1000-jäseniseksi. Suuri jäsenmäärä edellytti toimintatapojen ja -mallien radikaalia uudistamis-

ta. Merkittävät uudistukset herättivät aina voimakkaita mielipiteitä puolesta ja vastaan. Timo joutuikin määrätietoisesti viemään yhdessä johtokuntansa kanssa suunnitellut uudistukset maaliinsa. Muistamme Timon päättäväisenä ja määrätietoisena toimintamme johtajana.

Timo sairastui aggressiiviseen syöpään jo yli 20 vuotta sitten. Oma-aloitteisen ja innovatiivisen hoidon johdosta tauti pysyi oireettomana pitkään. Pari vuotta sitten oireet alkoivat uudestaan ja viimeisen vuoden Timo joutui kärsimään osin liikuntaky-

vyttömänä vaillo sosiaalisia kontakteja ja erittäin tuskaisena.

Syvä osanottomme vaimolle Kirstille sekä kaikille sukulaisille ja ystäville!

Tero Liukas

Perjantaina 6.8.2021 pelattiin perinteinen Algarve Suomi –seuran golfareiden kesäkisa aurinkoisella Nurmijärven kentällä. Kisaan osallistui 53 innokasta golfaria ja kisan tulostaso nousi ennätykselliseksi.

Palkitut pelaajat:

Naiset pb:

1. palkinto Tervonen Seija 45 pist
2. palkinto Jaatinen Marita 40 pist
3. palkinto Nurmi Tuula 37 pist

Miehet pb:

1. palkinto Jaatinen Jari 47 pist
2. palkinto Soravuo Henri 41 pist
3. palkinto Niiniviita Ari 39 pist

Naiset scratch

Sauramo Ema 96 lyöntiä

Miehet scratch

Pursiainen Pauli 81 lyöntiä

Lähimmäs lippua

Niiniviita Ari 2,05m

Pisin draivi naiset

Jaatinen Marita

Pisin draivi miehet

Sjöström Bo-Olof

Erityiskiitos kisan tukijoille PostNord ja Habita Algarve, Mia Heinonen.

Kuvassa yksi kisan onnistujista Henri Soravuo tuulettaa

SIRKUSHUVIT TOISSIJAISIA

Kun suomalainen päättää lähteä Algarveen, päätöksentekoon vaikuttavat ratkaisevasti valo ja lämpö. Kaamoksen painamasta ihmisestä kuoriutuu Portugalin lämmössä vilkas elämän-nautiskelija, jolle jokainen aurinkoinen aamu on ihme. Pitemmäksi aikaa Portugaliin jäävälle luonnon ihmeet eivät kuitenkaan riitä. On lukuisa määrä asioita, jotka portugalilaisesta elämänmenosta kannattaa tietää, jotta siitä saisi irti enemmän.

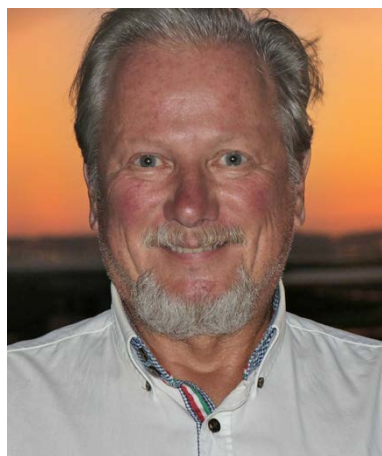
Marjo Saarni

- Viimeksi etsin ja löysin tietoa seuran sivuilta Portimossa järjestettyä Rosa-nauha kävelystä. Minulle hyödyllisintä ovat nopeat, suomenkieliset tilannetiedotteet. Portugalilaiset eivät aina kovin hyvin tiedota tulevista tapahtumista, tai en osaa hakea tietoa niistä oikeasta paikasta. Ahkerana lukijana käytän paljon seuran kirjastoa. Erilaiset harrastusaktiviteetit ja kuukausilounaat ovat tärkeitä, niissä tutustuu toisiin seuran jäseniin ja tapahtumien lomassa saa myös tietoa.

- Villen tilalle keppijumppaan tai johonkin helppoon aamujumppaan Praia da Rocha rannalle täytyisi nopeasti löytää uusi vetäjä.

- Toivoisin seuran järjestävän kevätkaudella retken Madeiralle, busimatkan Alentejoon, Évoraan, Keski-Portugaliin, Nazaré – Tomar tai Espanjaan Jerez de Fonteira - Cadiz -akselilla.

Algarven Suomi-Seuran jäsenille tekemässämme haastattelussa tiedontarve ja -saanti korostuivat, mutta saimme myös hyödyllisiä kehittämisideoita. Haastateltavina olivat Marjo Saarni, Max Nyman, Raija Hannukkala, Erik Lindqvist, Jorma ja Sirpa Mäkinen, Kaisa Kiuru ja Marja Tuutti.

Max Nyman

- Toiminnanjohtaja Maijan panos seuran toiminnassa on merkittävä. Maijan asialliset tiedotteet pitävät meidät hienosti ajan tasalla ja yhdistävät meitä mukavasti paikallisiin tapoihin ja tapahtumiin.

- Muutenkin voin sanoa, että kaikki seuran toiminta on todella monipuolista ja hyödyllistä meille jäsenille. Tulevaisuudessa odotan enemmän seuran järjestämiä retkiä. Golfkin kiinnostaa...

Kaisa Kiuru

- Pidän kovasti seuran kirjastosta ja käytän sitä melko paljon.

- Seuran tarjoama tiedotustoiminta opastaa jäseniä monipuolisesti. Sen kautta saamme tärkeää informaatiota elämästä ja ilmiöistä Portugalissa.

Erik Lindqvist

- Hain muutama kuukausi sitten toimistolta seuran julkaisemia lehtiä. Niistä ja Maijan tiedottamisesta saa hyvää ja hyödyllistä tietoa Algarven alueelta. Muutenkin Maijan panos seuran toimintaan on erittäin tärkeä.

- Toivoisin, että seura järjestäisi yhteisiä tilaisuuksia muiden, alueella asuvien kansallisuuksien ihmisten kanssa.

Raija Hannukkala

- Luen paljon, joten seuran kirjasto on minulle erittäin tärkeä. Seuran kuukausilounailla ja retkillä tutustuu toisiin seuran jäseniin. On harmi, että meille sinkuille retket ovat usein liian kalliita kun joudumme maksamaan lisämaksua yhden hengen huoneesta. Pienituloisilla eläkeläisillä ei aina ole varaa osallistua. Olisiko mitenkään mahdollista saada retkien kustannuksia pienemmiksi, että kaikilla olisi mahdollisuus osallistua.

- Seuran aukioloaikoihin toivoisin joustavuutta. Esimerkiksi käsityökerho, jossa käyn, järjestetään samassa talossa kuin seuran toimisto on. Olisi mukavaa, jos toimisto olisi auki iltapäivällä, jolloin voisin käydä samalla reissulla myös siellä.

Sirpa ja Jorma Mäkinen

- Viimeksi käytin seuran kirjastoa, mutta siitä on jo kauan. Pari viikkoa sitten kysyimme toiminnanjohtajalta neuvoa yhteen ongelmaamme toimistolla käydessämme, kertoo Jorma.

- Parasta ovat seuran retket, yhdessäolo kuukausilounailla – ja karaoke!

Sirpa kiittelee toiminnanjohtajalta saatua apua muutenkin, mutta esimerkiksi portugalinkielisten asiakirjojen käännösten kanssa.

- Ilman Maijan apua moni asia olisi meille paljon hankalampaa.

Sirpa ja Jorma toivoisivat, että toimiston aukioloaikoja muutettaisiin siten, että ainakin toisena aukiolopäivänä toimisto olisi auki iltapäivällä.

- Koska lähes kaikki harrastustoiminta järjestetään aamupäivällä, harrastuksissa käyvät ehtisivät toimittaa asiansa toimistolla, jos aukioloa myöhennettäisiin ainakin toisena aukiolopäivänä.

Marja Tuutti

- Toiminnanjohtaja-Maijan apu on meille monille aivan ensiarvoisen tärkeää. Maija tuntee pitkään Portugalissa asuneena hyvin paikallisen elämän ja osaa auttaa lähes kaikissa ongelmissa. Hän osaa vähintäänkin neuvoa, mistä apua löytää.

- Seuran kirjasto tarjoaa laajan ja monipuolisen sisältönsä avulla meille lukijoille ajanvietettä. Toivoisin, että seuran toimiston yhteyteen järjestetystä ”kioskista” voisi ostaa joitakin suomalaisia tuotteita.

RYTMINVAIHDOS – KAUPUNKILAISESTA MAALAISEKSI

Parikymmentä vuotta sitten muutimme pieneen maaseutukylään Bengadoon Algarvessa lähellä Taviraa. Saimme naapuriksemme oikein vanhan ajan portugalilaiset Hildan ja Nicolaon. Pian opimme tuntemaan lisää naapureita: Maria Rosário, Saturnino, Natividade, Isabela ... Pikku hiljaa aloimme oppia tuntemaan portugalilaista elämäntapaa ja kieltäkin.

Portugalilaiseen elämänmenoon

Hyvin pian saimme ystävällisen kutsun naapurimme sunnuntailou-naalle, meidät oli hyväksytty kylän asukkaiksi. Hedelmät ja vihannekset oven takana panivat arvailemaan, ketä milloinkin kiittää vastalahjalla. Vastalahja, vaatimatonkin, on tärkeä tapa täkäläisille.

Portugalin kulttuuri on puhuva kulttuuri, Suomen lukeva. Olitpa kaupan kassalla tai keskellä liikennettä, asiat käsitellään. Vuoroaan odottavalla ei saa olla liian kiire. Suhtautuminen aikaan on ainakin maaseudulla suurpiirteistä. Ei pidä katsoa kelloa, jos aikoo olla hyvällä tuulella. Joskus joutuu odottamaan päiväkaupalla putkimiestä tai muuta korjaajaa. "Amanhá" ei tarkoita aina "huomenna", vaan "joskus myöhemmin". Kaikkia tervehditään mennessä tullen, tuttuja ja tuntemattomia.

Fadoa, juhlaa

Portugalilaiset rakastavat musiikkiaan, fadoa. Sitä he yhdessä esiintyjän, "fadistan", kanssa hyräilevät ja laulavat. Yhdessä oloa on myös vapun vietto luonnossa. Ruoka, juomat, musiikki, tanssi kestävät koko vapun aaton, usein pienen veden tai puron äärellä. Sitten 1. toukokuuta näemme teitten varsilla "Maijoja", erilaisia kantaa ottavia isoja nukkeja. se on vanha traditio.

Näkemisen arvoinen on myös pääsiäiskulkue, jossa isojakin kukka-asetelmia ja kirkon pyhimysten patsaita kantavat miehet ja pojat. Samalla he laulavat ja huutavat "Kristus on ylösnoussut, kuten lupasi".

Meille pohjoismaalaisille lämmin ilmanala ja lämpimät ihmiset ovat lahja. Olemme tunteneet olevamme tervetulleita. Kiitos Portugalin ja portugalilaiset.

Tytti Jansson

Bengadossa 8.10.2021

VALINTA TULI TEHDYKSI: ALGARVE

Janssonit valmistautuivat huolellisesti eläkepäiviin. Hammaslääkärinasema Porissa jätetään seuraavalle sukupolvelle, itse lähdetään ulkomaille. Mutta minne?

Tytti ja Hans Jansson paneutuivat maan valintaan perusteellisesti ja käyttivät siihen aikaa. Asuttiin kokeeksi useassa Euroopan maassa, kokeiltiinpa Amerikan puolellakin. Totta kai valintaehdoja mietittiin etukäteen. Lämpövaatimukseen kaatui Etelä-Ranska. Juhannuksen tietämissä lämpötila painui alle 10 asteen, Suomessakin sattui olemaan lämpimämpää.

Sitten tultiin Algarveen. Kaikki ennakkoehdot täyttyivät, mutta loppujen lopuksi tärkeintä olivat ihmiset. Siinä suhteessa kaikki on sujunut paremmin kuin vuonna 2000 uskalsi odottaakaan. Varmaan onneakin on ollut mukana,

sitähän elämän tärkeissä ratkaisuissa aina tarvitaan. Mutta sydämelliset, ystävälliset, hyvät ihmiset ovat Portugalin tärkein voimavara. Tämän voimavaran tunnisti heti.

Koti Bengadoon

Maa ja maakunta oli valittu. Sitten ryhdyttiin kotitalon etsintään. Tarkoilla oli iso joukko taloja. Vaihtoehtoksi jäi lopulta huonokuntoinen purettava maatalo. Sen arvo oli upea maalaismaisema luonnonsuojelualueen reunalla. Uusia taloja saa rakentamalla. Suunnitteluun ja rakentamiseen ovat omat ammattilaisensa. Kolme vuotta hommasa meni, mutta kun osaeläkepäivät koittivat, oli valmis koti pienessä kylässä, Bengadossa, lähellä Taviraa. Rakennuttamispuuhassa on joka paikassa omat riskinsä, mutta Hansin mukaan mitään ylimääräistä ongelmaa Portugali ei aiheuttanut. Ehkä onnea oli taas mukana. Asiaa edistivät hyviksi osoittautuneet ammattilaiset, kiireetön aikataulu ja perusteellinen projektin suunnittelu. Ikäviäkin sattui: portugalilainen arkkitehti kuoli pian talon valmistuttua ja pari vuotta myöhemmin meni sen rakentaja konkurssiin.

Lähinaapurit, aasi, siat ja kuokka

Pian päästiin tutustumaan kylän parhaaseen osaan, ihmisiin. Varhaisena pyhäamuna naapurin mies koputti ovelle, viittoili mukaan ja pihalla oli jo joukko sukua odottamassa tapahtuman alkua. Sian lahtaus ja siihen liittyvät syömingit oli päivän teema. Ja tietenkin uusi naapuri otettiin mukaan. Isäntä oli kahdeksankymppinen, hänen vaimonsa kymmenen vuotta nuorempi. Pariskunta oli lapseton.

Tilalla kasvatettiin sikoja, aasi oli tärkein työjuhta, kuokka tärkein työkalu. Työtä tehtiin aamusta iltaan vanhaan malliin. "Haudassa on sitten aikaa levätä", sanoi Nicolao. Isäntä ei osannut lukea, mutta emäntä oli käynyt lyhyen aikaa koulua ja oli ylpeä vähäisestä lukutaidostaan. Naapurithan täydensivät hyvin toisiaan. Janssonit saivat käytännön kielen opetusta, Nicolao ja Hilda saivat tarvittaessa apua luku- ja kirjoitustaitoa vaativiin tehtäviinsä. Ja juurtuminen maaseudun elämään alkoi heti täydellä voimalla. Tämän tästä oven pielessä oli pikku lahjoja: vihanneksia, marjoja, hedelmiä, kukkia. Joskus pantiin Tytti aasin selkään ihan hivin vuoksi.

Nyt Nicolao ja Hilda ovat saaneet ansaitsemansa haudan levon. Tilaa hoitaa sukulaispoika Aurélio. Meno on muuttunut. Kuokka ja aasi on korvattu nykyaikaisilla koneilla. Sikalassa juoksee vesi ja porisee pontikkatilaamo. Aasin tallissa on hunajan valmistamo. Mutta naapuruussuhde on yhtä läheinen kuin ennen. Tytti ja Hans nauttivat jo toisen polven naapureista. Juurtuminen Algarven maaseudulle on saavuttanut uuden tason.

Tytti aasin selässä. Kuva Katarina Nordli.

Perheestä lisää suomalaisia Algarveen

Kun Tytti ja Hans saivat kodin Algarveen, oli selvää, että kylä oppi tuntemaan lisää suomalaisia: lapset ja lasten lapset läheisineen saivat mieluisen vierailupaikan. Kylään on muuttanut muitakin ulkomaalaisia. Elämänmeno muuttuu niin nopeasti, että Tytti jo vähän jarruttaisi. Mutta ehkä muutos on hyvä. Nyt Janssoneiden tila on tuotannossa mukana. Oman tilan oliivit puristetaan paikkakunnan puristamossa, Janssonit ovat omavaraisia ja puristamolle maksuna jäänyt oliiviöljy menee markkinoille. Kun maaseutu Portugalissakin tyhjentyy, on virtaa hyvä olla myös toiseen suuntaan.

Naapuri Nicolao.

Akvarelleja ja kalastuksen saloja

Tytti on maalannut akvarelleja lapsesta saakka. Portugalilaiset aiheet ovat innostaneet harrastusta entisestään. Me Algarvessa olemme saaneet nauttia Tytin teoksista postikortteina. Hans saariston poikana on ikänsä harrastanut kalastusta ja harrastaa sitä Suomessa ollessaan. Portugalilaista perinteistä tonnikalan pyyntiä hän on tutkinut. Sekin on niin muuttunut, että uhkaa muun kalastuksen tavoin lajin olemassaoloa. Mutta parhaiten kaloihin tutustutaan kalaravintoloissa. Olen pannut merkille, että oman kylänsä lisäksi Hans näyttää tuntevan laajalla kaarella hyviä kalapaikkoja Taviran ja Olhãon alueella. Juurtuminen Algarven alueeseen kahdessa vuosikymmenessä on siinäkin suhteessa edennyt kunnolla.

Tärkeintä on kuitenkin tavallinen elämänmeno. Pääosa ajasta vietetään ulkona. Pihan ja puutarhanhoitoa. Oikeastaan mökkielämää kahdessa maassa.

Kalevi Kaukonen

Tytti ja Hans heidän kolmevuotisen projektin terassilla.

SUURLÄHETILÄÄN TERVEHDYS

Suurlähettiläs
Satu Suikkari-Kleven

toon, ajokortin hankitaan ja verotuskysymyksiin. Lisäksi aviiseissa on vuosien mittaan ollut runsaasti tietoa kulttuurista, kiinnostavista matkakohteista, Portugalin juhlaperinteistä, kirjallisuudesta, historiasta ja paljosta muusta.

Aviiseja lukiessa huomasi, että golfin lisäksi luontoharrastukset yhdistävät monia. Iberian ilvekset, kameleontit ja lukuisat linnut tulivat lehtien myötä tutuiksi. Erityisen kiehtovia olivat tarinat Suomesta Algarveen ja muualle Portugaliin tulevista muuttolinnuista. Luin hiljattain kiinnostavasta tutkimuksesta, jonka mukaan Alentejossa, pienessä kylässä lähellä Espanjan rajaa, talvehitii joka vuosi parvi suomalaisia kurkia. Lintututkijat ovat havainneet näiden lentävän ensin muiden tapaan Suomesta suoraan etelään, mutta kurvaavan sitten toisista poiketen länteen, aina tuohon samaan pieneen, appelsiinintuokseen kylään. Myös Algarven kaunis kasvisto on innoittanut Aviisin kirjoittajia. Eräässä numerossa Arto Paasilinna kertoi *mantelien kukkivan tammikuussa kuin lumi*, toisessa ihasteltiin mimosan kukintakautta. Nämä on nähtävä.

Lämpimät onnittelut 30-vuotiaalle Algarven Suomi-Seuralle! Juhlavuoden kunniaksi luin Algarven Aviiseja myös aiemmilta vuosikymmeniltä tutustuakseni seuran sen alkupäivistä lähtien. Artikkelit kertovat poikkeuksellisen aktiivisesta ja monipuolisesta seurasta. Aviiseja lukiessa tulee hyvälle mielelle; kirjoituksista välittyy myönteinen yhdessä tekemisen henki ja avoin, kiinnostunut ote kaikkeen siihen, mitä Portugalilla on tarjottavana. Seuralaiset selvästi nauttivat toisesta kotimaastaan, eikä ihme.

Aviisien sekä seuran nettisivujen ja FB-sivujen sisältämä tieto on arvokasta. Apua on saanut käytännön asioihin kuten kiinteistön os-

Seura on vuosikymmenten aikana ollut tärkeä yhteistyökumppani myös suurlähetystölle. Olemme vaihtaneet tietoja ajankohtaisista suomalaisiin vaikuttavista asioista puolin ja toisin. Koronakriisin aikana yhteenkuuluvuuden tunteen ylläpitämisessä seuralla on ollut tärkeä rooli. Jopa kunnallisvaalit pystyttiin järjestämään korona-aikana seuran tiloissa.

Vierailuja, yhteistyötä

Heinäkuun alussa päättyi onnistunut Portugalin EU-puheenjohtajuuskausi. Sen ansiosta Suomesta oli kiitettävästi vierailuja Portugaliin heti kun koronatilanne salli matkustamisen loppukeväästä. Maassa vierailivat pääministeri Sanna Marin, Eurooppaministeri Tytti Tuppurainen, ulkoministeri Pekka Haavisto, puolustusministeri Antti Kaikkonen ja maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä. EU-kokousten yhteydessä pystyttiin edistämään myös Suomen ja Portugalin kahdenvälisiä suhteita.

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari teki syyskuun lopulla onnistuneen Team Finland –vierailun Lissaboniin. Suomalaisyrittäjien tarjontaa saatiin esiteltä Portugaliin keskeisille päättäjille juuri oikeaan aikaan Portugalin elpymissuunnitelman täytäntöönpanon päästyä vauhtiin. Tapaamisista välittyi vahva arvostus suomalaista osaamista kohtaan ja vierailun hedelmiä päästään korjaamaan pitkään. Vierailun kohokohtia oli suomalaisen Demola Global Oy:n mittavan yhteistyöhankkeen virallinen lanseeraaminen Portugalin hallituksen ja ammattikorkeakoulujen kanssa, tavoitteena innovaatio- ja uudistuskyvyn vahvistaminen. Vierailun aikana juhlistettiin myös Helsingin yliopiston, Reaktorin ja Nova School of

Pääministeri Sanna Marin ja Eurooppaministeri Tytti Tuppurainen tiimeineen Porton EU-huippukokouksessa

Portugalin parlamentin Suomi-ystävyyssryhmä.

Business and Economics –yliopiston yhteistyötä, jonka avulla suomalainen tekoälyn kurssi *Elements of AI* on nyt kaikkien saatavilla portugalinkielellä.

Useita suomalaisia startup-yrityksiä osallistui myös marraskuussa järjestettyyn Web Summit –tapahtumaan Lissabonissa, jonne perustetaan lähiaikoina uuden European Startup Nations Alliancen päämaja.

Ystävyyttä

Syksyn toinen ehdoton kohokohta oli suomalaisten ravintola-alan opiskelijoiden ja opettajien vierailu Lissaboniin lokakuussa. Turun ammatti-instituutin ja Rasion seudun koulutuskuntayhtymä Rasekon opiskelijat tekivät ensin viikon pituisen harjoittelun suurlähetystön residenssissä, minkä jälkeen osa opis-

kelijoista jäi harjoitteluun paikallisiin ravintoloihin, mm. kahden Michelin-tähden Almaan. Gastronomia-viikko residenssissä oli menestys. Erinomaisten opettajiensa Niina Vahteran ja Tomi Ahon johdolla opiskelijat valmistivat ja tarjoilivat huipputason aterioita portugalilaisvieraille. Kokit loivat klassisista raaka-aineista kekseliäitä ja moderneja juhla-aterioita, joiden maut tulivat Suomen saaristosta, Lapista, järvistä ja metsistä. Tarjoilijat loivat virka-asuntoon pienen Suomen kotimaasta tuomiensa kuusenoksien, vehnätähkien, varpujen ja muiden koristeiden avulla.

Aterioista saivat nauttia mm. tiede-, teknologia- ja korkeakouluministeri Manuel Heitor, valtiosihteeri Ana Paula Zacarias, joukko Portugalin keskeisiä ravintola-alan vaikuttajia, koulutusalan ammattilaisia, yrityksiä ja diplomaattikollegoja.

Nostan tähän vielä kolmannen kohokohdan syksyltä, eli tapaamisen hiljattain perustetun Portugalin parlamentin Suomi-ystävyyshän kanssa, jonka jäsenenä on 12 parlamentaarikkoa eri puolueista.

keskustelu kävi vilkkaana Portugalin ja Suomen välisen yhteistyön edistämisestä. Parlamentaarikoista koostuva ystävyysryhmä on todella arvokas Suomelle ja toivon, että nuori seura jatkaa yhtä innokkaana tammikuussa järjestettävien vaalien jälkeen.

Aloitin kirjoitukseni onnitelluilla Algarven Suomi-Seuralle menestyksellistä ensimmäisistä vuosikymmenistä ja haluan osoittaa erityiskiitokset seuran johtoryhmälle, toimihenkilöille ja muille aktiiveille. Päätän kirjoitukseni toivottamalla yhtä aktiivisia ja tapahtumarikkaita tulevia vuosikymmeniä!

Gourmet-viikon huippukokit ja –tarjoilijat

Lämpimin terveisin
Satu Suikkari-Kleven
Suurlähettiläs, Lissabon

Savustetulla särjellä täytetyt ruis-empnadat

Taikina

180 g	kylmää vettä
10 g	öljyä
2 g	suolaa
240 g	ruisjauhoa
80 g	vehnäjäuhoa

Täyte

1	kovaksi keitetty kananmuna
250 g	JärkäSärki, savustettu

Tillipesto

100 g	tilliä
100 g	pinaattia
100 g	rypsiöljyä
100 g	oliiviöljyä
50 g	sitruunan mehua
80 g	parmesania
100 g	paahdettuja pinjansiemeniä
	suolaa
	sokeria

1. Yhdistä kaikki taikina-ainekset tasaiseksi massaksi. Kauli ohueksi ja paina pyöreällä muotilla ympyröitä.
2. Sekoita täytteen ainekset keskenään. Lisää täyte taikinapyörylöille, ja sulje empanadat puoliympyrän muotoisiksi kananmunalla.
3. Uppopaista 175 asteessa 5 minuuttia tai voitele kananmunalla ja paista uunissa 225 asteessa 8 minuuttia.
4. Sekoita tehosekoittimessa kaikki tillipestonainekset paitsi siemenet, suola ja sokeri sileäksi tahnaksi.
5. Lisää siemenet ja aja hieman lisää. Mausta suolalla ja sokerilla.
6. Asettele tillipesto lautasille ja empanadat niiden päälle.

Vinkki:

voit kokeilla myös paikallisia säilykekaloja, toimii varmasti niilläkin.

Savukalamousse

300 g	savukalaa, esim. kuhaa, siikaa tai muuta valkoista kalaa
70 g	majoneesia
70 g	hapankermää
4 g	sitruunankuorta
10 g	hienonnettuatilliä
	suolaasokeria
	mustapippuria

1. Sekoita kaikki ainekset yhteen, mausta suolalla, sokerilla ja pippurilla.
2. Maistuu erinomaiselta esim. ohuen, rapeaksi paahdetun ruisleivän päällä.

KERAAMISET SEINÄLAATAT - AZULEJOS - OVAT NÄKYVÄ OSA RAKENNUSTAITEELLISTA KULTTUURIPERINTÖÄ

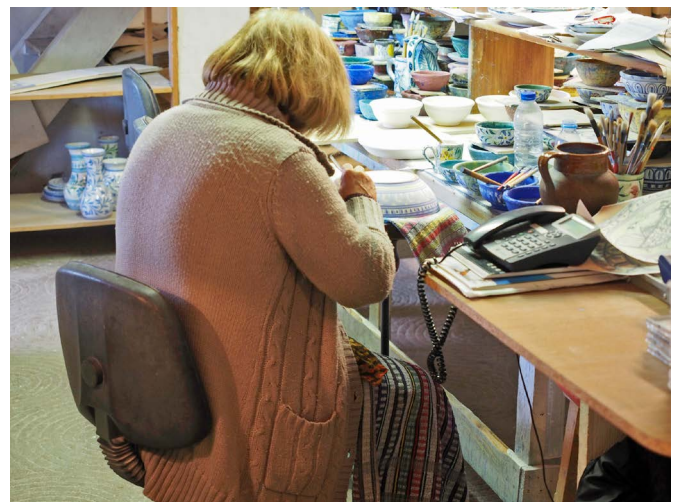
Rakennusten julkisivujen päällystämällä lasitetuilla keraamisilla laatoilla on Iberian niemimaalla lähes tuhatvuotinen historia. Ei siis ole ihme, että azulejos-kulttuuri on vuosisatojen mittaan saanut uusia ilmenemismuotoja ja merkityssisältöjä.

Se on kehittänyt uusia tyyliuuntauksia alkuaikojen geometrisista ornameinteistatämän päivän modernismiin, rikastanut värimaailmaansa ja elää vahvasti myös nykyhetkessä.

Azulejosit ovat tuontitavaraa. Ne saapuivat maurien matkassa ensin Espanjaan ja sieltä Portugaliin jo 1200-luvulla. Tosin tekniikka tunnettiin jo antiikin Kaksoisvirtain maassa.

Nimi tarkoittaa pientä kiillotettua kiveä, mikä viittaa haluun jäljitellä antiikin Rooman ja Bysantin mosaiikkeja.

Laatat voidaan myös kuvioida ja lasittaa. Ne kiinnitetään paikalleen laastilla ja liitos on huomattavan luja. Ulkotiloissa käytetään aina lasitettuja laattoja.

Nyt meillä on kaunis seinä- tai lattialaatta. Mutta mitä muuta valmistuksessa saadaan?

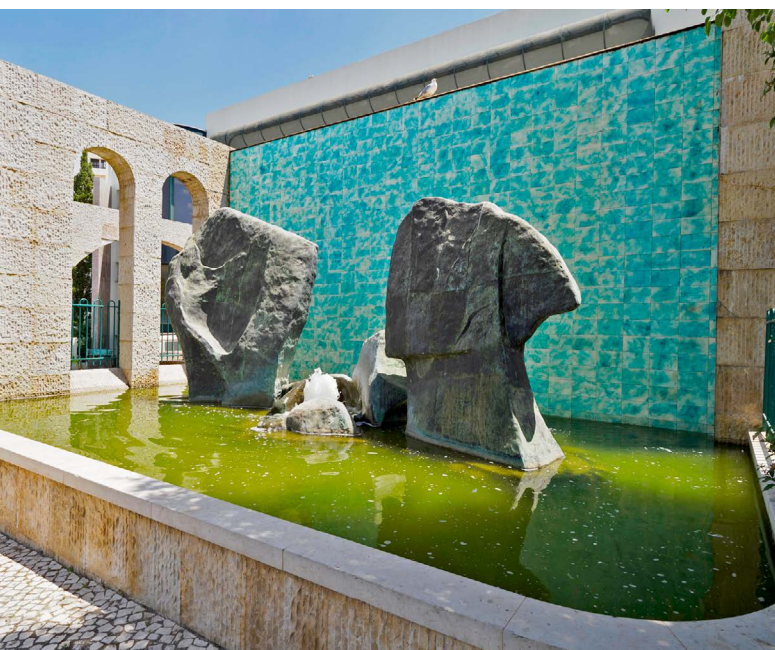
Kauneus sinälläänkin riittäisi, mutta ne myös ovat kestäviä ja monikäyttöisiä - ja vieläpä edullisia. Ne on helppo puhdistaa. Ne tasavat miellyttävästi lämpötilaeroja rakennuksissa helteillä ja kylmillä säillä. Niillä koristellaan kirkkoja, palatseja ja yksityisrakennuksia sekä julkisia tiloja. Niillä on jopa päällystetty katu-ikäviä.

Maurien valtakauden päätyttyä niiden suosio hiipui, mutta elpyi uudelleen Portugalissa 1500- ja 1600-luvuilla. Kuningas Manuel I:n vierailu Sevillassa sekä Granadassa sijaitsevassa Alhambrassa teki häneen niin suuren vaikutuksen, että hän tuotti laattoja Espanjasta Portugaliin, käytti niitä Sintran palatsin koristeluun ja juurrutti azulejosit osaksi Portugalin rakennuskulttuuria.

Mutta mitä azulejosit lopulta ovat?

Ne tehdään savesta ja muista maa-aineksista. Tärkeimmät ainesosat ovat saven lisäksi kvartsi ja maasälpä. Ne puristetaan haluttuun muotoon ja poltetaan, jolloin ne sintraantuvat lujiksi.

Rajoitukset väistyvät

Taiteilijoiden käsiä sitoivat kuitenkin sekä traditio että islamilainen laki.

Maureilta perittiin vain geometrisia koristekuvioita - islamilainen laki kieltää esimerkiksi ihmishahmon esittämisen taiteessa. Tämä rajoitus poistui maurien valtakauden päätyttyä. Esiin nousivat uudet aiheet, kuten historialliset tapahtumat, löytöretket, uskonnolliset teemat, näkymät ja tapahtumat uusissa siirtomaissa tai eksotiset kasvit ja eläimet.

Myös värimaailma alkoi elää. Azulejosien perinteiset värit olivat sininen ja valkoinen, seassa joskus keltaista ja vihreää. Nyt vapautumiselle alkoi syntyä tilaa.

1500-luvun puolivälissä koettiin myös uusi kansainvälistymisen aalto. Portugalin rakennuskulttuurin uusi aalto houkutteli sekä italialaisia että hollantilaisia käsityön mestareita Lissaboniin.

Lissabonin suuri maanjäristys

Pääkaupunki koki valtavan mullistuksen vuonna 1755 suuren maanjäristyksen iskiessä. Pombalin markiisi sai suurtyökseen kaupungin jälleenrakentamisen. Suurimmaksi osaksi järjestyksen tuhoamaan kaupungin arkkitehtuuri vaihtui samalla manuelilaiseksi kutsutusta tyylistä pombalilaiseen. Se synnytti uutta tilaa ja tarvetta myös azulejosten käytölle.

Manuelin ajoista lähtien Portugalin arkkitehtuuriin ovat vaikuttaneet monet valtavirtaukset kuten barokki (1600-1750) ja rokokoo (1700-1800). Modernimmista tyyliuunnista art nouveau (1800-1900-lukujen vaihe) oli jo uhka azulejosten asemalle arkkitehtuurissa taide-eliitin pitäessä azulejoksia vanhanaikaisina ja rahvaanomaisina. Myöhemmistä mestareista erityisesti Maria Kell, joka koristeli muun muassa Lissabonin metroasemia, kuitenkin onnistui viime vuosisadan puolivälissä palauttamaan vanhat rakentamisperinteet kunniaan.

Martti Lohi

PORTUGALISSA ON NELJÄ ALKUPERÄISTÄ HEVOSROTUA

Iberian niemimaalta kotoisin olevat iberian hevoset ovat maailman vanhimmat kotieläiminä käytetyt hevoset; niillä on ratsastettu jo 5000 vuotta sitten. Iberian hevonen syntyi arabi- ja sorreia-hevosien risteytyksenä, ja siitä kehittyi Andaluciassa pura raza española (PRE) ja Portugalissa puro-sangue lusitano (PSL). Muut portugalilaiset hevosrotut ovat garrano, sorreia ja alter-real. Lusitano on elinvoimainen ja levinnyt ympäri maailmaa, mutta muut kolme rotua ovat uhanalaisia.

Sorraia

Sorraiaa kutsutaan sekä hevoseksi että poniksi, koska sen säkäkorkeus on vain 130–148 cm. Nimi tulee Sor- ja Raia-joista, joiden seuduilta poni on kotoisin. Sen arvellaan eläneen jo ennen jääkautta ja polveutuvan tarpaanista ja przewalskinhevosesta.

Sorraiat ovat vahvoja, kestäviä, sitkeitä, ketteriä ja varmajalkaisia sekä luonteeltaan rauhallisia. Niitä on käytetty ratsuina ja taakkojen kantajina, mutta erityisesti karjanajossa. Väriltään ne ovat hiirakkoja tai hallakkoja, siimat ovat yleisiä.

Rotu on uhanalainen, sillä jäljellä on enää 200 rekisteröityä yksilöä. Ne polveutuvat seitsemästä tammasta ja kolmesta oriista, jotka tri Ruy d'Andrade pelasti. Useimmat elävät vapaina villilaumoina Alpiarça:n kansallispuistossa, joka sijaitsee Santarém:in piirissä. Santarém:in maatalouskoulu (Escola Superior Agrária de Santarém) osallistuu rodun säilyttämisohjelmaan, ja koululla on muutama sorraia ratsastuskäytössä. Yhä useampia yksilöitä on levinnyt kasvatustajille Portugaliin, Ranskaan, Saksaan ja Sveitsiin ratsastuskäyttöön, minkä kautta kanta varmaankin vahvistuu.

Sorraia-rodun edustaja. Kuva: VortexMag. 4 Raças de cavalos portugueses.

Garrano

Rodun uskotaan olevan hyvin vanha, peräisin jo paleoliittiselta kaudelta. Minho ja Trás-os-Montes ovat seutuja, joilla alettiin vuosituhansien ajan käyttää garranoja työhevosina.

Garrano-hevosia. Kuva: VortexMag. 4 Raças de cavalos portugueses.

Garranoa kutsutaan myös poniksi, sillä sen säkäkorkeus on vain noin 130–135 cm. Värit ovat ruunikko ja tumma raudikko. Ne ovat kestäviä ja nopeita, ja niillä on joskus ajettu kilpaakin. Niillä on neljä askellajia, sillä ne menevät myös tölttiä. Niitä on käytetty kantohevosina, ratsuina ja kevyisiin maataloustöihin.

Aluksi Garrano-ponit vähenivät, koska ne olivat susille mieluisia saaliita. Myöhemmin niiden lukumäärät laskivat sen vuoksi, etteivät ne olleet enää kovin suosittuja maatalouden työhevosina. Niitä on myös risteytetty muiden rotujen kanssa lihan tuotantoon. Nykyään niitä on parisen tuhatta ja ne elävät puolivillaina kansallispuistossa (Parque Nacional Peneda-Gerês, Parque Florestal da Serra da Cabreira) ja niitä ympäröivillä vuorilla. Kuusi hevosta on siirretty Sintran 50 hehtaarin suuruiseen kansallispuistoon. Garranot ovat uhanalaisia ja suojeltuja. Niitä on alettu kasvattaa erityisesti maastoratsastuskäyttöön, mikä auttaneen kannan säilyttämisessä.

Alter-Real. Kuva: VortexMag. 4 Raças de cavalos portugueses.

Alter-Real

Alentejossa, Alter do Chão -nimisellä paikkakunnalla oli kuninkaallinen hevossiittola Alter-Real, joka toimitti hevosia klassiseen ratsastuskouluun kuninkaallisten käyttöön. Vuonna 1756 siittola tuotti 300 andalusialaista tammaa Jerez:istä. Ne esiintyivät klassisessa kouluratsastuksessa (*haute école*), johon sisältyy myös hyppyjä ratsastajan kanssa ja maasta käsin. Napoleonin vallattua alueen ratsastuskoulu suljettiin vuonna 1834. Osan hevosista ryöstivät ranskalaiset, ja loput hajaantuivat ympäri maata. Niitä risteytettiin eri hevosrotujen kanssa, mm. arabialaisten ja englantilaisten täysiveristen sekä hannoverilaisten kanssa. Risteytysten seurauksena rotu menetti paljon alkuperäisestä rakenteestaan ja ominaisuuksistaan, mutta sen pelasti lusitano-rodun kanssa risteytyminen. Alter-real -rotua pidetään nykyään lusitanojen alalajina. Tänä päivänä Portugalin maatalousministeriö valvoo alter-real -hevojen jalostusta.

Säkäkorkeus on 1,52–1,62 cm. Tavallisin väri on ruunikko, mutta myös raudikkoja ja kimoja voi olla. Alter-real on tyypillinen iberialainen hevonen rakenteeltaan: lyhyt lihaksikas kaula, syvä ja leveä rinta ja lyhyt selkä. Jalat ovat lihaksikkaat ja takapää vahva. Hevoset ovat älykkäitä ja tottelevaisia, mutta vaativat hyvää kouluttajaa, sillä ne voivat olla myös vaikeita ja temperamentikkaita. Nykyään rodun hevosia käytetään kouluratsastuksessa ja valjakkoajossa.

Kuva 4. Suomessa on satakunta lusitanoa. Kuvassa lusitanoruuna Catita ja Hanne Halonen Vantaan turnajaisnäytöksessä. Kuva: Terhi Paavola.

Lusitano-ori Urcu ratsunani olen avaamassa working equitation -rataan kuuluvaa porttia. Hevosen omistaa Leonel Santos, joka pitää tallia Vale do Lobossa. Kuva: Leila Nurmikivi.

Lusitano

Älykkyys, rohkeus ja tottelevaisuus mainitaan lusitanojen luonteen piirteinä. Ulkonäöltään ne ovat jaloja, atleettisia, ryhdikkäitä, ja kompakteja hevosia. Hevosen lavat ja takaosa ovat vahvat ja liikkeet näyttävät ja ilmavat. Niillä on luontainen taipumus itsensä koaamiseen ja korkean koulun lennokkaisiin liikkeisiin.

Lusitanot ovat useimmiten ruunikkoja, rautiaita tai kimoja ja säkäkorkeudeltaan 150–160 senttimetriä. Lusitanon laineikas harja ja häntä näyttävät silkkisiltä.

Jo kreikkalaiset ja roomalaiset käyttivät lusitanoja sotaratsuina. Kaunis ja jalo ulkonäkö sekä helppo koulutettavuus tekivät niistä status symbolin; kuninkaiden hevoset olivat aina lusitanoja. Rodun ominaisuudet tekivät ne sopiviksi myös karjanajoon ja muihin maatilan töihin. Sotaväen ja *konkistadorien* sotaratsuna rotu levisi myös Amerikan mantereille.

Yksi rodun jalostusperusteista on ollut – ja on tänä päivänäkin tietyissä hevossuvuissa – hevosen menestyminen härkätaisteluissa. Härkätaisteluareenoilla vaaditut ominaisuudet – notkeus, nopeus, älykkyys ja kuuliaisuus ovat muutenkin arvostettuja piirteitä. Lusitano on erinomainen harrasteratsu, koulu- ja estehevonen sekä valjakkohevonen. Omimmillaan ne ovat kuitenkin kouluratsastuksessa ja working equitation -lajissa (*equitação trabalho*). Lusitanot ovat tänä päivänä kysytyjä kouluratsuja, sillä ne ovat menestyneet viime aikoina olympialaisissa, MM-kisoissa ja muissa kansainvälisissä arvokilpailuissa.

Terttu Katila

SULOISET SIMPUKAT OVAT MYÖS TERVEYSRUOKAA

Portugalilaiset rakastavat simpukoitaan - hyvällä syyllä. Tokihan niiden upea merellinen maku hurmaa, mutta ne ovat myös todellista terveysruokaa. Simpuksat eivät lihota. Niiden energiasisältö on alhainen, mutta simpukoista saa tärkeitä hivenaineita ja erityisesti terveydelle välttämättömiä omega3-rasvahappoja. Proteiinin lähteenä ne ovat verrattomia. Terveellisyyden lisäksi myös valmistuksen helppous viehättää. Simpuksat vaativat vain lyhyen kypsennyksen. Simpuksat ovat lisäksi hyvin monikäyttöisiä. Niitä syödään keitettynä, grillattuna, monenlaisissa keitoissa, pastan kera tai yksinkertaisesti höyrytettyinä sekä raakoinakin.

Mutta keskitytään tällä kerralla aivan perusmakuihin. Otetaan tarkasteluun kolme simpukkalajia, kaikki omia suuria suosikkejani.

Lempeät liemisimpukat eli conqueilhas

Pienet, herkulliset liemisimpukat ovat valitettavasti harvinaistuneet, mutta kyllä niitä vieläkin kauppahallista saa. Ne päivät, jolloin perheet kokosivat näitä pikkuherkkuja rannoilta, ovat kuitenkin jääneet kauas taakse. Tarjonnan väheneminen on myös nostanut liemisimpukoiden hintoja, mutta suomalaisittain arvioiden ne toki ovat yhä edullisia. Reilulla kympillä saa kilon pussin. Samaan hintaan kauppias antaa muovipussillisen merivettä. Se kaadetaan astiaan ja päälle liemisimpukat. Jääkaappiin pariaksi tunniksi, jolloin simpuksat ehtivät sylkeä pois sisällään olevan hiekan.

Liemisimpukat on helppo tunnistaa. Vaalea- ja sileäkuoriset simpuksat ovat noin kolmen senttimetrin mittaisia ja kuoret muistuttavat avauduttuaan pieniä perhosia. Simpuksat kypsennetään useimmiten oliiviöljyssä kuullotettujen valkosipulinkynsien sekä valkoviinikalan seassa. Puuttuuko jotain? Niin, tietysti kourallinen yleismaustetta tuoretta korianteria. Ruoka on valmis, kun kuoret ovat avautuneet. Suolaakaan ei kaivata.

Juomaksi tietysti valkoviiniä, mutta millaista? Herkän makuisen liemisimpukat eivät tarvitse voimakas aromista viiniä. Itse varaan pöytäni pullollisen tai pari pirskahtelevaa ja edullista Vinho verdeä. Nämä makupalat syödään sormin. Maiskuttaminen kuuluu asiaan.

Rehevät hietasimpukat eli amêijoas

Hietasimpukat ovat hentoja liemisimpukoita kookkaampia, rotevampia ja lihaisampia. Makukin on rehevämpi. Näitäkin syödään alkupaloina liemisimpukoiden tapaan. Reseptiin kuuluu runsaasti öljyssä kuullotettua valkosipulia ja valkoviini jätetään usein pois, jolloin maku on mehevämpi ja rehevämpi. Niin, se korianterikourallinen tietysti joukkoon.

Tämä alkuruoka vaatii ehdottomasti seurakseen hyvää, raskasta maalaisleipää, jota dipataan herkulliseen liemeen. Rotevahko, mutta puhdaslinjainen valkoviinikään ei ole pahitteeksi. Hietasimpukoiksi kutsutaan itse asiassa useampiakin simpukkalajeja. Tällaisia löytyy muun muassa Pohjois-Amerikan itärannikolta, jossa hierasimpukka-keitto clam chowder on kansallisruoka. Portugalissa sekaantumisen vaaraa ei juuri ole, mutta on tietysti hyvä käyttää portugalilaista nimeä asioidessaan kauppahallissa tai ravintolassa.

Hienot hanhenkaulasimpukat eli percebes

Niin, vaaralliset hanhenkaulasimpukat ovat todellista luksusluokan herkkuja, joita Michelinin tähdillä koristellut kokkiuuluisuudetkin himoitsevat. Simpuksat eivät itsessään ole vaarallisia, mutta niiden kerääminen on. Hanhenkaulasimpukoita kootaan nimittäin tyrskyäivistä kallionkoloista, joihin ne ovat kiinnittyneet tiukasti.

Simpukat ovat sitä laadukkaampia mitä voimakkaampia tyrskyt ovat. Ne käyttävät ravinnokseen vedessä ajelehtivaa kasviplanktonia, jota on runsaimmin juuri tyrskyävissä paikoissa.

Portugalissa niitä kootaan tyrskyäveltä länsirannikolta aina Sagresista pohjoiseen. Erityisen kuuluisa voimakkaista tyrskyistään on Nazaré länsirannikon keskivaiheilla.

Keruutyön vaarallisuus selittää myös hinnan. Portugalissa niistä saa maksaa yli 50 euroa kilolta, huippulaadusta jopa toista sataa. Espanjassa ja Ranskassa ne ovat vielä kalliimpia.

Otus itsessään on kuin toiselta planeetalta. Pienellä mielikuvituksella siitä kuitenkin löytää hanhen päätä ja kaulaa muistuttavia piirteitä. Ne valmistetaan yleensä suolavedessä keittämällä. Raakana maistettaessa tuntuu kuin koko meri tulvahtaisi suuhun. Simpuksaisessa maussa erottuu myös hummerin vivahteita.

Tämäkin on sormiruokaa. Pää napsaistaan poikki ja siitä vetämällä saadaan "kaulan" sisältä irti syötävä osuus, mehevä ja miellyttävän kiinteä liha.

Ja sitten viinikauppaan. Nyt korkealaatuinen alvarinho on oikea valinta.

Martti Lohi

MÖRÖNKARKOTUS

Itse asiassa Turakaisilla oli käynyt tuuri. Se, että nyt perjantaina ilmassa oli sähinää ja joitakin kuukausia kestänyt verkkainen päivärhythmi oli kuin pois pyyhitty, ei harmittanut yhtään. Toki pihakanalasta kuului tuttua kaakatusta, mutta siihen Veikko ja Vieno Turakainen olivat viime viikkoina tottuneet.

Jos joku tuttu kyläläinen olisi hidastanut vauhtiaan Turakaisten kohdalla, hän olisi havainnut pariskunnan olevan tuiki tohkeissaan. Molempien posket hehkuivat, otsalla kimalteli pari hikihelmeä. Ja jos ohikulkija olisi pysähtynyt, hän olisi kuullut talon takaa supatusta. Veikko kyykisteli puolittain viinimarjapensaansa alla. Vieno oli epäonnekseen painautunut turhan kapean koivun rungon kylkeen. Etu- ja takapuoli näkyivät puun takaa paljastaen osan Vienon kohuullisesta sivuprofiilista.

Supattelijat, kaksi melkein kouluikäistä lasta, tyttö ja poika, sän-täsivät etupihalle riemusta kiljuen. "Me laskettiin jo kymmeneen!" huusi toinen. "Eipäsku ainakin tuhanteen miljoonaan!" täydensi toinen. Oltiin selvästi piilosilla. Vieno Turakainen löytyi ensin. Veikko oli onnistunut ahtautumaan tiheän marjapensaansa juurten ympärille niin tiiviisti, että häntä oli vaikea löytää. Vienon piti auttaa etsijöitä. "Kylmenee...kuumenee..." Ohjeet olivat tutut ja mullan tahrима Veikko Turakainen vedettiin piilostaan päivänvaloon. Hän syljeskeli viinimarjapensaansa lehtiä suupielestään ja pudisteli multaa housuis-taan. "Anna olla, pesuun joutavat", lohdutti Vieno.

Asia oli niin, että Veikko Turakaisen ukulelekvartetin kolmas kompinsoittaja Niilo Rämö oli pyytänyt Turakaisia tuuraamaan lastenvah-teina. Hän oli vaimonsa kanssa sopinut tyttären lasten, Karoliinan ja Juhon kaitsemisesta, mutta migreenikohtaus oli yllättänyt. Lapset olivat kuulemma "helppohoitaisia" ja kilttejä. Koska kyse oli vain muutamasta tunnista, Turakaisille oli sopinut mainiosti.

Karoliina ja Juho olivat tarkkaileet kanojen ja Elmeri-kukon touhuiluja innoissaan. Pienen pettymyksen tuotti se, ettei niitä oikein voinut silittää. Vieno valmistamat lihapullat ja muusi olivat kadonneet lautasilta alta aikayksikön. Ennen lasten lähtöä oli vielä luvassa lättyjä, kermavaahtoa ja mansikkahilloa.

Piilosilla olo nuorensi Turakaisia. Oli kuin ajassa olisi palattu vuosikymmeniä taaksepäin, aikaan, kun omat lapset olivat pieniä, aikaan, joka oli vilahtanut ohi aivan turhan nopeasti. Siis myös aikuis-ten mielestä leikkiminen oli ollut oikein virkistävää.

Vieno Turakainen pyysi Veikkoa huolehtimaan lapsista. Ohukais-taikinan oli turvottava vielä hetki. Paistamiseen kuluisi aikaa. Veikko istahti puutarhakeinuun ja sai Juhon ja Karoliinan viereensä. Tutkittiin kirjajhyllystä löytynyttä muumikirjaa. Lapsille Muumipeikko,

Niiskuneiti ja Pikku Myy olivat tuttuja. Mutta Möröstä he kuulivat ensimmäistä kertaa. Mörössä on jotakin salaperäistä ja uhkaavaa. Lapset kuuntelivat Veikko Turakaista hiiskumatta.

"Onko Mörkö paha? Miksi se ilmestyy vasta illalla?" kysyi Juho. "Miksi Muumipeikko ei juokse pakoon?"

Veikko tajusi tarinan olleen lapsille turhan jännittävä. Hän sulki kirjan ja laski sen nurmikolle. "Lähdetäänpäs lammen rannalle katsomaan sammakonpoikasia." Lampi, jossa Turakaistet kävivät iltauinnilla, oli metsäisen polun varrella muutaman minuutin kävelymatkan päässä.

Vieno pistäytyi pihalla tuomassa Veikolle vaihtohousut. Ne olivat ikivanhat ruskeat vakosamettihousut, jotka olivat löytyneet vinttiä siivotessa pahvilaatikosta kauniisti taiteltuna ja käyttövalmiina. Veikko silitti pehmeää kangasta sormillaan miettiessään housujen ikää. Hän havahtui vasta kun lapset pomppivat kärsimättöminä tasajalkaa. "Mennään jo katsomaan niitä sammakkovauvoja!"

Tie ylitettiin varovasti. Pieni polku kulki niityn poikki metsän reunaan. Sitten se puikkelehti kuusimetsään, kunnes kasvusto vaihtui tiiviiksi vihreäksi pensaistoksi, joka kaartui kattona kulkijoiden ylle. Veikko Turakainen hiljensi vauhtiaan ja rupesi miettimään sanoja pensaikko ja pensaisto. Pensaikko. Se on tiheä, matala, vaikeakulkuinen ryteikkö. Pensaisto. Korkea, vihertävämpi, harvempioksaainen, lempeä kasvusto. Sen läpi saattoi edetä vaikka polkua pitkin, kuten nyt. Kyllä. Pensaisto oli oikea sana tähän hetkeen.

Sitten Veikko Turakainen alkoi hyräillä. Sävel oli yksinkertainen ja matala. Kulkijoiden vauhti hidastui. Juho ja Karoliina pysähtyivät. "Mitä sinä laulat, Veikko-setä?" toinen kysyi.

"Mörönkarkotuslaulua. Jos sitä laulaa, mörkö lähtee kauas, eikä tule tänne ikinä." Kuului kaksi helpotuksen huokausta ja lapset lähtivät jatkamaan matkaa. Veikko tunsu pienten käsien työntyvän omiinsa. Hän puristi molempia varovasti. Veikko nielaisi, rykäisi hie-man ja jatkoi hyrinää.

Tuokion kuluttua polku putkahti pienen lammen rantaan. Sitä reunusti hohtavan kaunis nurmi. "Kengät ja sukat pois. Sammakonpoikaset pitävät paljaitten varpaiden läpsyttelystä. Mutta muuten niiden pitää antaa olla rauhassa", Veikko Turakainen sanoi ottaessaan repusta uima-asuja ja pyyhkeitä. Juho ja Karoliina pyrähtivät matalaan rantaveteen riemusta kiljuen.

Jostain syystä Veikko Turakaisen mieleen tulivat sanat: "Anta-essaan saa."

Jenkki

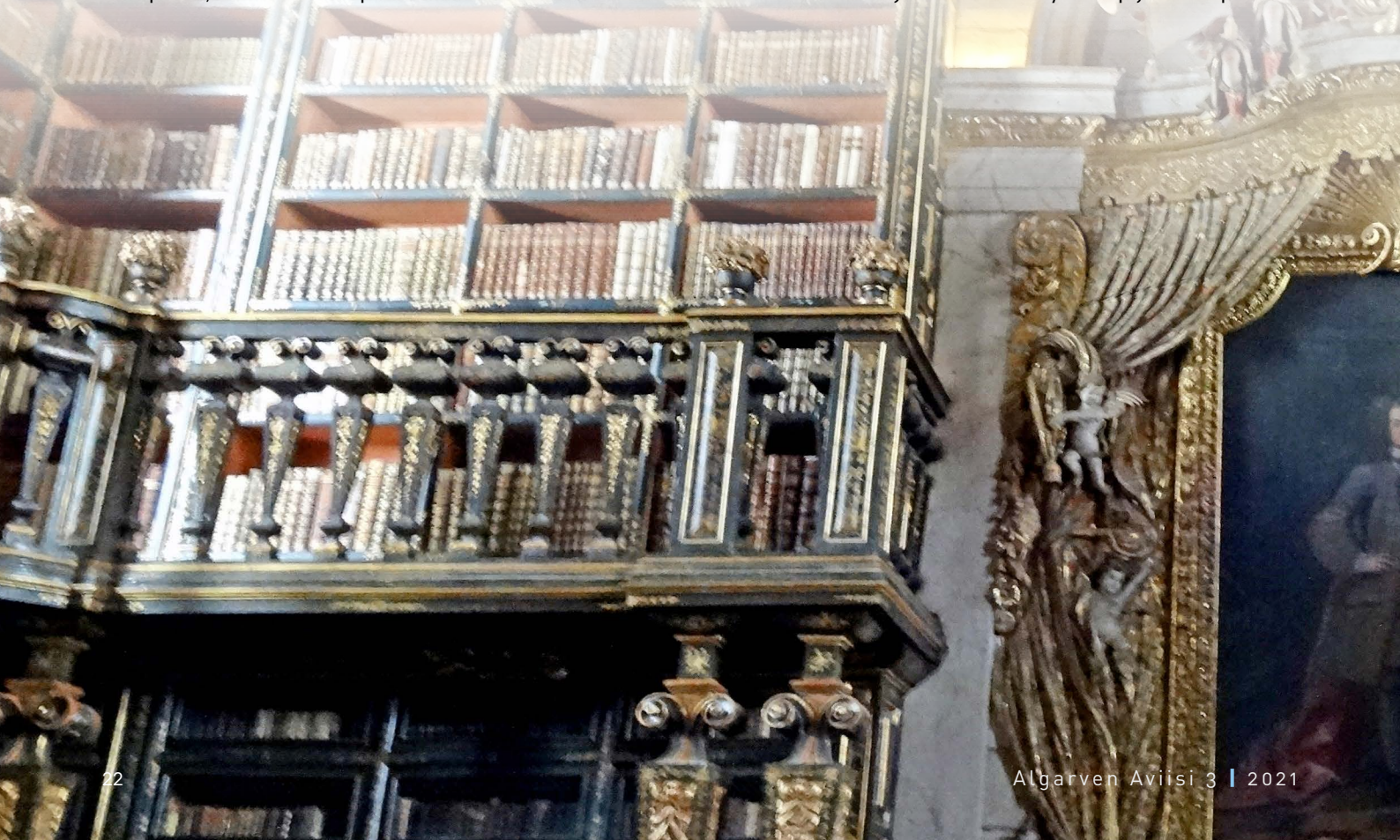
LUKUTOUKAN NAKERRUKSIA

Algarven Suomi- Seuran viettäessä juhluvuotta voi hyvällä syyllä lähteä tutkimaan viime aikoina kirjoitettuja menneistä ajoista kertovia teoksia. Johtuneeko omasta vahvasta ikääntymisestä, tänä päivänä mielellään paneutuu historian tapahtumiin ja aikoinaan eläneiden ihmisten värikkäisiin elämäntapahtumiin. Ihan lähihistoriakin kiinnostaa, koska niistä ajoista on itsekin tietävinään jotain. Paljon on ilmestynyt esimerkiksi julkisuuden henkilöitä esitteleviä opuksia. Nykyisin nuoret ja keski-ikäiset kertovat mielellään menneisyydestään; näitä tarinoita voisi kuitenkin kutsua paremminkin muisteluiksi kuin painaviksi elämäkerroiksi.

Koko maailma tuntee Barack Obaman ja kaikki suomalaiset tietävät Jörn Donnerin. Kummankin merkkihenkilön tekemisiin voi nyt paneutua lukemalla tai kuuntelemalla. Barack Obama on itse kirjoittanut järkälemäisen teoksen Luvattu maa. Se on lähes 900-sivuinen ja jo toinen hänen elämäkertansa. Ensimmäisessä presidentti kuvasi lapsuuttaan ja nuoruuttaan, tässä viimeisessä kahden ensimmäisen presidenttivuoden saavutuksiaan ja poliittisia tavoitteitaan niin terveydenhoidon kuin ilmastonmuutoksen alueilla. Henkilöitä kirjassa on valtavasti. Jokainen, joka jollain tavoin on toiminut Obaman kanssa, on saanut nimensä teokseen. Ehkä presidentti on tällä tavoin halunnut julkisesti kiittää avustajiaan. Mikä kunnia päästä Yhdysvaltojen päämiehen nimeämäksi kanssakulkijaksi ja arvostetuksi työkaveriksi! Obaman syvä kirjallisuudentuntemus ja ajatukset tarinankerronnan tärkeydestä tämän päivän ihmisille ihastuttavat. "Niiden avulla voimme selittää toisillemme, keitä olemme ja mihin olemme menossa." Presidentin tapa kertoa on taitavaa ja filosofista, kieli on taipuisaa, arkista tai kaunopuheista tilanteen mukaan huumoria

unohtamatta. Hän osaa selvittää monimutkaisia asioita kansantajuiseen ymmärrettävään. Monet klassikot (Hemingway, Dostojevski, Cervantes, Shakespeare, Lessing, Baldwin) ovat vaikuttaneet merkittävästi presidentin ajatteluun ja tapaan kertoa. Teksti on elämämyönteistä, joka taas "kumpuaa siitä, että olen pitänyt arvossa paitsi muita ihmisiä myös ääniä, jotka kuuluvat kirjoissa ja musiikissa ja kertovat, ettemme ole yksin." Kirja on käännetty jo lähes 30 kielelle.

Jörn Donner on suomalainen suuri kulttuuripersoona. Hän on kirjoittanut 60 vuoden aikana kymmeniä kirjoja, tehnyt lukuisia elokuvia ja esiintynyt sadoissa mediajutuissa. Kai Ekholm kokosi ystävästään lähes 400-sivuisen muistelmateoksen Jörn Donner, kuinka te kehtaatte (2020). Ekholm kommentoi kriittisesti Donnerin tuotantoa ja elämää kirjoittajana ja värikkäänä julkisuuden henkilönä. Teoksessa kuvaillaan päähenkilön elämänvaiheita: siviilipalveluaikaa Porissa, pääkonsulina oloa Los Angelesissa, perhesuhteiden mutkikkautta, raha-asoiden poukkoilua, politiikan ylä- ja alamäkiä ja värikkäitä ulkomaanmatkoja. Reportaasit ulkomailta saavat erityistä kiitosta mutta mainitsematta ei jätetä epäonnistuneita hankkeita eikä hölmöilyjäkään. Ekholm luettelee huolellisesti Donneria kiinnostaneet henkilöt ja mainitsee valtavan määrän kirjallisia esikuvia. Tärkeät liitteet on lueteltu yksityiskohtaisesti kirjan lopussa. Ekholmin mielestä Donnerin tuotannossa on 51% syvyyttä ja 49% latteuksia; hänen mukaansa Donner oli sekä porvarillinen että kapinallinen, julkisuushakuinen että julkisuutta halveksiva. Nuori Donner esiintyi viriilinä ja röyhkeänä, vanhasta Jörnistä tuli raadollinen ja brutaali. Mutta koko ikänsä hän tarkasti piti huolta omasta roolistaan. Ekholmin mielestä koko maailma ilman Jörn Donneria on tyhmempi ja ikävämpi. Kai Ek-

holmin teos ystävästään on erittäin monipuolinen, eloisa, osin jopa räiskyvä. Donner saa paljonpuhuvia nimityksiä: Pohjoisrannan yksinäinen, Julkinen intellektuelli, Donneriana, Muistin asiamies, Poliitiikan tuulihattu, Markiisi Donner. Kirjan runsas, kiehtova mustavalkoinen kuvitus lisää sisällön mielenkiintoisuutta.

Olemme tottuneet jaottelemaan lukemamme vanhastaan esim. tietoteksteihin, romaaneihin, satuihin ja runoihin. Muutaman vuoden aikana joukkoon on tullut uudenlaisia nimikkeitä. Kirjakaupat mainostavat teoksiaan autofiktioina ja biofiktioina. Autofiktiossa kirjailija itse on tavallaan päähenkilö. Hän kertoo omasta todellisesta elämästään, tahtoo päästä irti esimerkiksi traumaattisesta lapsuudestaan tai järkyttävistä nuoruudenkokemuksistaan. Kirjoittaja kuvailee omia elinympäristöjään, esittelee läheisiään, rypee onnen ja onnettomuuden hetkissään ja sekoittaa surutta joukkoon fantasi-aa ja kuvitteellisia tilanteita. Hyvinä esimerkkeinä voi tässä mainita Antti Röngän teokset Jalat ilmassa ja Nocturno sekä Anja Snellmanin Kaikki minun isäni. Rönkä kirjoittaa kipeästi koulukiusaamisesta ja omakohtaisesta häpeästä. Hänen päähenkilönsä on nuori, joka koko ajan analysoi tekemisiään ja yrittää olla mahdollisimman vähän häiriöksi muille. Anja Snellmanin teoksessa perheenjäsenet puhuvat omalla nimellään ja kirjailija kertoo koskettavasti oman isänsä alkoholismista. Hän kirjoittaa rehellisesti peloistaan ja miten aiemmin on vain kätellyt asiaa, mutta nyt vasta vanhempana ihan oikeasti käsitelty aihe.

Biofiktiossa keskushenkilöinä ovat oikeasti eläneet ihmiset ja ajankuva ja tapahtumat pohjautuvat todellisuuteen. Kirjailija kuitenkin sijoittaa päähenkilönsä uusiin mielikuvituksellisiin tapahtumiin, esittelee hänen persoonansa omien päätelmiensä tuloksena ja panna hänen päähänsä ja suuhunsa ajatuksia, jotka palvelevat kirjan tekijän kuvitelmia merkkihenkilön teoista ja ominaisuuksista. Raija Oranen on kirjoittanut tällaisia tekstejä presidenteistämme. Jari Tervon uusiin kirja Pääskysel talvehtivat järvenpohjassa kertoo Mi-

kael Agricolan elämästä ja sairauksista. Johanna Venhon Sylvi Kekosen kesästä 1961 kertova teos Ensimmäinen nainen saa lukijan tuntemaan kuin eläisi Sylvin rinnalla ja samaistuisi hänen syvällisiin ajatuksiinsa. Venhon tämänsykyinen biofiktio Syyskirja pohtii Tove Janssonin suhdetta äitiinsä ja taiteilijan vapautta. Joitakin lukijoita tällaiset tarinat ärsyttävät. Todellisista henkilöistä saisi kertoa vain totuuksia. Meille lukijoille jää kuitenkin vastuu siitä, että ymmärrämme lukevamme romaania, joka on fiktiivinen, ei mikään tietokirja tai tutkimustulos. Kaikkea ei pidä uskoa, vaikka väkevä kerronta vetääkin puoleensa. Voisimme siis ajatella: Näinkin olisi voinut tapahtua. Ja ehkä nuorempi polvi innostuu syvällisemminkin Agricolasta, vanhoista presidenteistämme ja heidän puolisoistaan ja lähtee tutkimaan tosiasioita arkistojen uumenista.

Lokakuiset Helsingin kirjamesut tarjoavat lukemisen ystäville aina runsaasti uutta ja mielenkiintoista tutkittavaa. Paikalla on valtava määrä niin uudenuutukaista kuin vanhempaakin kirjallisuutta ja messukeskuksen eri puolilla olevilla lavoilla haastatellaan ajankohdaisia kirjailijoita. Lukutoukka ehti yhden iltapäivän aikana perehtyä kuuntelemalla mm. elokuvateattereiden historiaan, paikallisten salapoliisiromaanien kirjoittamisen taustoihin, vanhan kirkkomaa-larin kuviteltuihin ajatuksiin, kirjailijoille esitettyjen kiperien kysymysten vastauksiin ja EU:n tulevaisuuden haasteisiin. Kotiin vietäväksikin kertyi monta kiloa mielenkiintoista tutkittavaa: pöydällä odottavat avaamistaan Richard Powersin Ikipuut, Salla Leponiemen Niin kauan kuin tunnen eläväni (Taidemaalari Elin Danielson-Gambogi), Anna Kortelaisen Uusi Viipuri, Annie Ernauxin Vuodet ja Björn Wahlroosin Barrikadeilta Pankkimaailmaan. Niin faktaa kuin fiktio-takin siis! Ja ehkä jopa jotain opittavaakin, ainakin tuosta viime-mainitusta, tällaiselle talousasioista ymmärtämättömälle!

Tuija Kakko

AIVOJEN TERVEYS

Ihmisen keskimääräinen elinikä on viimeisen parin vuosisadan aikana kohonnut merkittävästi. Se ei johdu geenien muuttamisesta vaan elintason noususta. Sen ovat mahdollistaneet mm. lääketieteen kehitys kuten tarttuvien tautien vähentyminen ja monien sairauksien paremmat ehkäisy- ja hoitomahdollisuudet, ravitsemuksen monipuolistuminen, asuinolojen

ja saniteetti- järjestelmien kehitys jne. Yhdysvaltain terveydenhoitoviraston mukaan vuoden 1900 tienoilla syntyneillä lapsilla eliniän odote jäi alle 50 ikävuoden kun se nykyisin teollistuneissa maissa on lähellä 80 ikävuotta.

Tämä kaikki olisi hyvää ja positiivista, jos voisimme elää nuo saatut lisävuodet terveellistä ja rikasta elämää. Valitettavasti näin ei kuitenkaan meidän useimpien kohdalla ole: tulee kaikenlaista kramppaa; kuulo ja näkö heikkenävät, sydän ja keuhkot reistailevat, tulee reumatismia ja monia muita sairauksia. Suurimpia huolenaiheita ovat kuitenkin muistin heikkeneminen, dementia ja sen pahimman muodon, Alzheimerin taudin kehittyminen. Pelkästään Yhdysvalloissa on tällä hetkellä yli 5 miljoonaa Alzheimeria sairastavaa ja määrän arvioidaan lisääntyvän vuoteen 2050 mennessä 15 miljoonaan. Koko maailmassa on arvioitu olevan tällä hetkellä noin 45 miljoonaa dementiaa sairastavaa ja tämän määrän on arvioitu nousevan vuoteen 2050 mennessä 132 miljoonaan ja yleisin dementian syy on Alzheimerin tauti.

Alzheimerin tautiin johtavat muutokset eivät ole yhtäkkisiä vaan ne tapahtuvat vuosikymmenten aikana. Nykyisillä lääketieteen keinoilla, laboratoriotesteillä, magneettikuvauksilla ja positroniemissiotomografioilla jne voidaan jo vuosikymmeniä ennen nähdä aivoissa muutoksia, jotka viittaavat Alzheimerin taudin kehittymiseen. Ja keskeiseksi tutkimuskohteeksi on noussut ruokavalion merkitys taudin kehittymiselle aivan samoin kuin sydänsairauksissa. Oikealla ruokavaliolla pystytään ainakin hidastamaan taudin kehittymistä ja jopa estämään sen synty. Aivoista huolehtiminen on siis elinikäinen prosessi, vaikka vakavat kliiniset oireet tulevat useimmiten vasta vanhuusiällä. Geeneillä tämän taudin kehittymiseen on vain noin 25% osuus, mikä on todettu identtisillä kaksosilla tehdyillä tutkimuksilla. Suurin osuus on ympäristötekijöillä, joihin voimme itse vaikuttaa. Ja näistä tärkeimmät ovat ravinto, painon hallinta ja liikunta.

Nauttimamme ravinnon laatu on ajan myötä radikaalisti muuttunut: teuras-eläimille syötetään rutiininomaisesti kasvuhormoneja, antibiootteja ja geneettisesti muunneltua rehua, kanoille ja sioille syötetään arseenia ja muita myrkyjä bakteeritulehduksia vastaan. Keinolannoitteissa ja tuholaismyrkyissä on elimistöllemme haitallisia aineita. Maun parantamiseksi käytetään suruttomasti muunneltuja rasvoja ja puhdistettuja sokereita. Tarkoituksena on ns. hyllyajan pidentäminen kuten esimerkiksi maitotuotteiden karrageenilla tai maun tekeminen koukuttavaksi makeutusaineil-

la. Ja kaikki nämä lisäaineet vaikuttavat haitallisimmin juuri aivojemme terveyteen! Elimistössämme aivot vaurioituvat kaikista herkimmin joten huonot, epäterveelliset ravintoaineet vaurioittavat siis eniten juuri niitä.

Lihasta ja kalasta saamme proteiineja joista pilkotaan aivoille tärkeitä aminohappoja, tärkeitä hiilihydraatteja saadaan kasviksista, hedelmistä ja kokojyväviljasta. Niistä saamme myös vitamiineja ja kivennäisaineita. Kalasta ja pähkinöistä aivot saavat omega-3 ja omega-6 rasvahappoja, jotka tekevät aivosoluista, neuroneista joustavia ja vastaanottavia ja lisäksi tukevat immuunijärjestelmäämme. Ruokaa ei kuitenkaan pidä ajatella vain tuotteena, jossa on tietty määrä kaloreita ja ravintoaineita, jotka ovat samanlaisia. Esimerkiksi luonnon marjat ovat tulosta vuosituhansien ajan kestäneestä yrityksen ja erehdyksen kokemuksista turvata siementen vastustuskykyä selvitä luonnossa uhkaavilta vaaroilta.. Kasveissa on omia puolustuskemikaaleja, fytokeemikaaleja, jotka voivat suojata hapettumisstressiltä ja tulehdukselta. Marjojen väri ja maku turvaavat siementen leviämisen houkuttelmalla lintuja syömän niitä ja siten levittämään siemeniä uusille kasvupaikoille. Nämä fytokeemikaalit ovat myös ihmisen ravinnossa tärkeä lisä, eikä niitä pitkälle jalostetuissa teollisuuden tuotteissa enää ole..

Aivojen terveys II

Maapallollamme on viisi aluetta, joilla ihmiset elävät keskimäärin pitempään kuin muualla. Niillä on yli 100-vuotiaita selkeästi enemmän ja jopa 110-vuotiaiksi eläviäkin on joukossa. Heidän henkiset ja fyysiset kykynsä ovat selvästi keskivertoväestöön verrattuna säilyneet paremmin ja pitempään. Nämä viisi paikkaa, joita kutsutaan sinisiksi alueiksi ovat:

- Nuoro-Ogliastaran maakunta Sardiniassa
- Ikaria Kreikan saaristossa (maailman vanhimmat miehet)
- Okinawa Japanissa
(maailman vanhimmat naiset, eniten yli 110-vuotiaita)
- Nicoyan niemimaa Costa Ricassa ja
- Loma Linda Kaliforniassa

Kaikilla näillä alueilla elävät ihmiset saavuttavat 100 vuoden iän kymmenen kertaa useammin kuin keskiverto-amerikkalaiset ja heillä esiintyy sydäntauteja, syöpää, liikalihavuutta, diabetesta ja erityisesti dementiaa selvästi vähemmän kuin muualla asuvilla väestöllä. Japanin Okinavalla 110 vuoden ikäkin varsinkin naisilla on tavallista; noin 15 % maapallon tämän iän saavuttaneista naisista asuu Okinavalla.

Yhteistä kaikilla näillä alueilla asuvilla on se, että he liikkuvat paljon, eivät stressaa ja nukkuvat aina päiväunet, huolehtivat hyvistä sosiaalisista suhteista ja noudattavat terveellistä ruokavaliota. He ovat myöskin hyvin yhteisöllisiä ja aktiivisia esimerkiksi perheessä. Okinavalaiset ovat niin sitoutuneita perheeseen ja sukuun, että heillä sana "eläköityminen" puuttuu sanavarastosta.

Aivojen kannalta on tärkeää ravinnon lisäksi riittävä lepo. Unen puute on aivoille vaarallista sen vuoksi, että unen aikana toimii ns. glymfaattinen järjestelmä, jolloin aivot ”kylvetetään” aivo-selkäydinnesteessä. Siinä poistetaan aivoista sinne kertyneet myrkyt ja kuona-aineet, joiden joukossa on todettu olevan mm. Alzheimerin taudin aiheuttavia amyloidiproteiineja. Tämä prosessi on ainakin kymmenen kertaa tehokkaampaa unessa kuin valveilla ollessa. Unen puute on vakava uhka aivotuominnalle, se heikentää aivojen kognitiivista toimintakykyä ja lisää mm Alzheimerin taudin riskiä. Amyloidiproteiinit huuhtoutuvat parhaiten syvän univaiheen aikana, jota on eniten alkuyön unen aikana.

Toinen tärkeä tekijä aivojen terveydelle on ravinto. Noitten pitkäikäisryhmien ravintoa ja ruokailutapoja on paljon tutkittu ja ne ovat samantyyppisiä. monessa suhteessa:

- kasvispohjaisia
- vähäkalorisia
- kylläisyysaste vain n.80-prosenttinen
- aamiaisen ja lounas pääaterioita ja päivällinen mieluimmin kevyt ja aikainen
- hiilihydraattipitoista, vain vähän proteiineja ja rasvaa
- lihaa vähän ja harvoin, viisi kertaa kuukaudessa
- sen sijaan kalaa lähes päivittäin.

Meitä lähimpänä on välimerellinen ruokavalio, jota Portugalissakin on helppo noudattaa. Sitä on yleensä suositeltu sydän- ja verisuonitautien hoidossa, mutta se on myös aivojen terveyden kannalta hyvä. Ruokavalion lisäksi liikunta, älylliset virikkeet, hyvät suhteet perheeseen ja ystäviin sekä sosiaaliset harrastukset parantavat tätä ns.kognitiivista suorituskkyä, mikä tarkoittaa mm.hyvää muistia ja kykyä hoitaa omia asioitaan. Satavuotiaiden ruokavalio on hyvin kasvispainotteinen ja he käyttävät tuoreita kasviksia, hedelmiä, jyvää ja palkokasveja. Nämä ovat vähäkalorisia, mutta sisältävät runsaasti ravintoaineita, mikä sopii hyvin myös aivoille. Aivot tarvitsevat myös vitamiineja, kivennäisaineita, hyviä hiilihydraatteja ja rasvoja samoin kuin antioksidantteja esimerkiksi C- ja E-vitamiineja, beeta-karoteenia ja seleeniä.

Hyviä lähteitä aivojen kannalta ovat kaikki lehtivihannekset samoin kuin kuitupitoiset parsakaali, parsat, juurekset ja tavallinen kaali. Hedelmät ja marjat ovat must samoin kuin pähkinät ja siemenet kuten mantelit, parapähkinät, pellavan ja chian siemenet. Esimerkiksi kourallinen parapähkinöitä sisältää kahdeksan-kertaisen annoksen päivän seleeniä, jota on muuten vaikea saada. Seleeni on yksi tärkeimmistä vanhenemista hidastavista kivennäisaineista.

Kasviksissa on myös runsaasti ns. fytoravinteita, joita on vaikea muualta saada samoin kuin kuituja. Olisi hyvä syödä kasviksia joka päivä sekä lounaalla että päivällisellä siten että lautasella on vähintään puolet niitä. Lisäksi vähintään yksi hedelmä päivässä ja täysjyvä ja palkokasveja ainakin neljä kertaa viikossa.

Terveellisiä rasvoja ovat monitydyttämättömät omega-3-rasvahapot ja niistä erityisesti DHA, jota on runsaasti meren eliöistä saatavissa öljyissä. Kalassa on runsaasti omega-3-rasvahappoja ja lisäksi siinä on hyvää proteiinia ja B12-vitamiinia. Kalaa on suositeltu syömään vähintään kerran viikossa, mutta sitä voi hyvin syödä kaksi tai kolmekin kertaa. Liikaa kuitenkin ei pidä syödä varsinkaan isom-

paa kalaa, koska niissä elohopeapitoisuus voi olla vaarallisen korkea. Kaviaari on ravinto-opillisesti erittäin hyvää kohtuudella nautittuna. Haittana on kuitenkin sen korkea hinta. Tilalle voi ottaa lohen mätiä, joka on ravintoarvoltaan lähes samanarvoinen, mutta hinnaltaan vain kolmanneksen aidosta kaviaarista. Näissä molemmissa on DHA rasvahapon lisäksi koliinia. Lohen mädissä on lisäksi paljon C- ja E-vitamiineja, hyvä yhdistelmä B-vitamiineja, seleeniä ja hyviä proteiineja. Jos ei voi syödä kalaa, on varmistettava omega-3-rasvahappojen saanti syömällä pähkinöitä tai siemeniä kuten manteleita, saksanpähkinöitä, pellavan-, hampun- tai chian-siemeniä. Omega-6-rasvahappopitoiset öljyt kannattaa vaihtaa omega-3 -öljyihin ja epäterveelliset rasvat tulisi vaihtaa terveellisempiin rasvoihin esimerkiksi pähkinöiden, oliivien ja avokadojen sisältämiin rasvoihin. Erityisen hyvää on neitsyt-oliiviöljy, mitä saadaan kylmäpuristuksen ensimmäisellä puristuksella. Tämä on ilmeisesti koko välimerellisen ruokavalion tärkein tekijä, kun sitä käytetään säännöllisesti. Transrasvat, joita on tyypillisesti teollisesti valmistetuissa elintarvikkeissa, ovat terveydelle haitallisia. Ne nostavat kolesterolia ja aiheuttavat matala-asteista tulehdusta koko elimistöön. Lisäksi niitä sisältävissä elintarvikkeissa on usein myös myrkyllisiä metalleja, emulgointiaineita, kemiallisia makeutusaineita ja väriaineita, jotka vahingoittavat elimistöämme. Tällaisia sisältäviä tuotteita on kaupan hyllyillä tyrkylly runsaasti: donitsit, keksit, piirakat, muffinit ja monet muutkin elintarvikkeet kuten meetwurstit, salamat ja lihasäilykkeet ja jopa vakuumpakattu mozzarella-juusto. Uppopaistetut ruoat ja jotkut leipomotuotteet, joiden valmistuksessa on käytetty leivontarasvaa tai osittain kovetettua kasvirasvaa, on syytä jättää pois ruokavaliosta samoin kuin ranskalaiset perunat, friteeratut ja leivitettyt tuotteet ja tietysti keksit ja makeiset. Jos sipsit ovat mieli-välipalasi, niitä voi tehdä itse bataatista kookosöljyssä. Kookosöljy sisältää kylläkin tiettyntyyppistä tyydytynyttä rasvaa, ns. keskipitkäketjuista triglyseridiä, mutta se ei lisää kolesterolia vaan voi jopa auttaa alentamaan verisuonten ja sydämen vaurioitumisen riskiä. Eläinperäisiä tuotteita käyttävät nuo edellä kuvatut satavuotiaat vain harvoin, yleensä vain juhlatilaisuuksissa. Lihaa ja maitotuotteita, jogurttia lukuunottamatta, on syytä meidänkin rajoittaa esimerkiksi siten, että lihaa syö vain kämmenen kokoisen, 60-90 gr palan ja juuston mittana on oman etusormen koko. Ja sillä on merkitystä, kuinka usein lihaa syöt. Punaista lihaa ja sianlihaa ei pitäisi syödä useammin kuin kerran viikossa. Kanaa voi syödä kunhan jättää nahan syömättä. Maidon käytössä on myös oltava pidättyväinen, vain lasillinen päivässä ja mieluiten muun ruoan ohella. Viini sensijaan kuuluu välimerelliseen ruokavalioon kohtuullisesti käytettynä. Jogurtti on sensijaan hyödyllinen, siinä on runsaasti aivojen tarvitsemia ravinteita ja probiootteja. Jogurtin syöminen säännöllisesti on tärkeää ruoansulatuksenkin kannalta, mikä taas tukee aivojen terveyttä. Rasvojen syöntiä ylipäänsä on siis hyvä rajoittaa ja syödä niitä vain energiantarpeen tyydyttämiseksi. Näin suojaamme aivojamme, sydäntämme ja verenkiertoelimistöämme sekä estämme ylipainon kertymistä.

Pentti Ahonen

ASSOCIAÇÃO FINLANDESA NO ALGARVE - ALGARVEN SUOMI-SEURA

Aukioloajat

Toimisto ja kirjasto avoinna toistaiseksi ma, ti ja to klo 10-15

Yhteydenotot toimiston ollessa suljettuna

Kotisivujen lomakkeella, sähköpostilla: algarve.suomi@sapo.pt,

puhelimella: (+351) 967 520 976

toiminnanjohtaja on tavoitettavissa arkipäivinä klo 10-15

Posti- ja käyntiosoite

Rua Quinta do Bispo, Edifício Crisfer, R/C, Loja 2, 8500-729 Portimão
(sisäänkäynti on kadun Avenida 25 de Abril puolelta kaupungin kirjaston kohdalta)

E-mail: algarve.suomi@sapo.pt • Skype: algarvensuomiseura

FB-sivusto: Algarven Suomi-Seura - Associação Finlandesa no Algarve

www.algarvensuomiseura.fi

Kiitos Algarven Suomi-Seura! Menestystä tuleville vuosikymmenille!

<i>Matkahaukka</i> Kirkkonummi	<i>Soili Pahtaja & Raimo Saizanen</i>	<i>Tytti & Hans Jansson</i>
<i>Maija & Seppo Lipasti</i>	<i>Marjaliisa & Raimo Luokomaa</i>	<i>Päivi Kärkkäinen & Kalevi Kaukonen</i>
<i>Marja Tuutti & Raimo Sevonen</i>	<i>Tuija Kakko & Seppo Pietilä</i>	<i>Jorma Pessa</i>
<i>Airi & Tuomo Hietala</i>	<i>Leena & Ari Niiniviita</i>	<i>Sirpa & Seppo Herrala</i>
<i>Eeva & Matti Suahn</i>	<i>Leila & Reijo Sundell</i>	<i>Mia Heinonen</i>

Kauneushoitola Riikka

Praia da Rocha
Puh. 963 078 080

LAKIASIAINTOIMISTO

GISÉLIA FARIAS

Palvelemme kaikissa lakiasioissa, myös suomeksi

La Finca
Cascalheira
8125-902 Quarteira

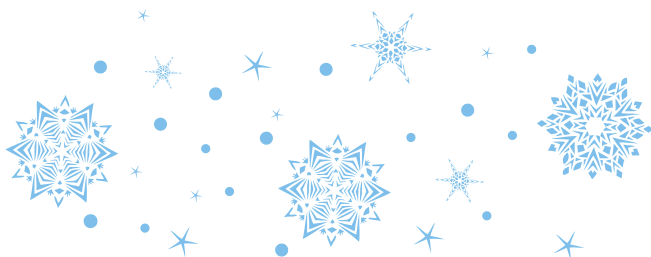
Puh: 289 399 873/4
Fax: 289 399 872
giselia.m.farias@gmail.com

Ongelmia virastoissa?

Jos kielitaitosi ei riitä portugalilaisessa virastossa asioimiseen, pyydä minut avuksesi. Ota yhteyttä ma-pe 9-18.

Maija Katila

+351 962 670 554 • maijariitta.katila@gmail.com

Koti algarven auringossa? Sydämellisesti tervetuloa kiinteistökaupoille!

- yli 100 asuntovaihtoehtoa Portugalissa meiltä ja yhteistyökumppaneiltamme
- myös vuokra-asuntoja -ja konsultointipalveluja

Mia Heinonen

LISENSIOITU KIINTEISTÖVÄLITÄJÄ -JA YRITTÄJÄ, 18 VUOTTA PORTUGALISSA
mia.heinonen@habita.com puh. (+351) 918 696 380

Habita-LKV / Algarve

Edifício Dom Quixote, Liiketila D. Avenida Tomaz Cabreira
(Casinoa vastapäätä) 8500-802 Praia da Rocha, Portimão
Kiinteistövälityslupa AMI-12005

Meiltä parhaat hinnat
Algarven Suomi-
Seuran jäsenperheille ja
ystäville.

Matkatoimisto Matkahaukka
Munkinmäentie 15
02400 Kirkkonummi
Puh 09-296 5000

E-mail: info@matkahaukka.com

Tuttu ja turvallinen MATKAHAUKKA

auttaa matkajärjestelyissä. Kauttamme
eri yhtiöiden reittilennot Faroon.
Reittilennoista myönnämme
jäsenalennuksen.

Matkahaukan kautta saat myös majoituksen
ja vuokra-auton. Meiltä myös pitkät matkat
toiveiden mukaan räätälöitynä.

Lentovarauksen voit tehdä näppärästi
puhelimella tai sähköpostilla ja sopia
maksusta luotto/pankkikortille.

<http://kirkkonummi.matkahaukka.com>

SUOMALAISET YHDESSÄ ALGARVEN SUOMI-SEURASSA

TULE ALGARVEN SUOMI-SEURAAN

Pääset:

- harrastuspiireihin
 - retkille
- juhliin ja tapahtumiin

Saat:

- neuvontaa
- tiedotuksia
- kirjastopalveluita

Ota yhteyttä:

www.algarvensuomiseura.fi

ASSOCIAÇÃO FINLANDESA NO ALGARVE - ALGARVEN SUOMI-SEURA

